

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Klinických a preklinických oborů

Bakalářská práce

Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu

Vypracoval: Lucie Klímová
Vedoucí práce: doc. MUDr. Lubomír Kukla, CSc

České Budějovice 2015

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá Optimalizací péče o dítě mimo vlastní rodinu. Cílem bakalářské práce bylo zmapovat současný systém péče o děti žijící mimo vlastní rodinu.

Bakalářská práce se skládá z části teoretické a praktické. Teoretická část práce se zabývá definicí a funkcí rodiny, ústavní péčí - tato část popisuje podrobně jednotlivé typy zařízení pro výkon ústavní výchovy. Následujícím tématem je náhradní rodinná péče. Podrobně popisuje adopci, pěstounskou péči na přechodnou dobu, pěstounskou péči, mezinárodní adopci, poručenství, hostitelskou péči, opatrovnictví. Následně se věnuje popisu zprostředkování pěstounské péče a osvojení. Ve své práci se zabývám i přijetím a adaptací dítěte v nové rodině. Dále je zaměřena na to, co si adoptované děti a děti v pěstounské péči přinášejí do nové rodiny. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na téma tajení osvojení.

Praktická část bakalářské práce na téma Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu je zpracována kvalitativní metodou. Prostřednictvím narativních rozhovorů zjistila potřebné informace pro praktickou část bakalářské práce. Na základě takto získaných informací jsem si odpověděla na výzkumnou otázku. Výzkumný soubor tvořili náhradní rodiče. Tento soubor představovali adoptivní rodiče a pěstouni. Otázky v rozhovoru jsou zaměřeny tak, abych prostřednictvím nich zodpověděla na výzkumnou otázku.

Klíčová slova: rodina, náhradní výchova, ústavní péče, náhradní rodinná péče, adopce, pěstounská péče na přechodnou dobu, pěstounská péče, hostitelská péče, poručenství, opatrovnictví, podpora NRP.

Abstract

The aim of this thesis was to map the current system of care for children living outside their own families. The thesis consists of theoretical and practical parts. The theoretical part deals with the definition and functions of the family, institutional care - this part describes in detail the various types of facilities for institutional care. The next topic is foster care. It describes in detail adoption, foster care, temporary foster care, international adoption, guardianship, host care, custody. Subsequently, the issue here is the mediation of foster care and adoption. In my work I deal with and adoption and adaptation of the child in the new family. It is focused on what he adopted children and foster children brings in a new family. The last chapter is focused on the acquisition of dissimulation. The practical part of the thesis Optimization of child care outside their own families is a qualitative method. Through narrative interviews found the necessary information for the practical part of the thesis. Based on this information, I have answered the research question. The research group consisted of foster parents. This file imagined adoptive parents and foster parents. The questionsthe interview are focused, so I answered them through the research question.

Keywords: family, alternative education, residential care, foster care, adoption, foster care, temporary foster care, host custody, guardianship, custody, support for the NDP

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. 8. 2015

.....

Lucie Klímová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. MUDr. Lubomíru Kuklovi, CSc. za odborné vedení bakalářské práce a cenné rady. Především bych chtěla poděkovat náhradním rodičům a pracovníkům DC a DD, kteří byli ochotni se mnou udělat rozhovor k bakalářské práci. Dále bych chtěla poděkovat své milující rodině za podporu během studia.

Obsah

Definice a funkce rodiny	9
NÁHRADNÍ VÝCHOVA	10
Definice náhradní výchovy	10
Formy náhradní výchovy	10
ÚSTAVNÍ PÉČE	10
Definice ústavní péče	10
Definice náhradní rodinné péče	15
4.2.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby	16
4.2.2 Osvojení neboli adopce	16
Formy osvojení	16
4.2.3 Mezinárodní adopce	18
4.2.4 Pěstounská péče	18
4.2.5 Pěstounská péče na přechodnou dobu	19
4.2.6.2 Opatrovnictví	20
4.2.6.3 Poručenství	20
PROCES ZPROSTŘEDKOVÁNÍ	21
PŘÍZPŮSOBNÍ DÍTĚTE V NOVÉM PROSTŘEDÍ	22
PŘÍPRAVA NA PŘIJETÍ DÍTĚTE	23
CO ADOPTOVANÉ DĚTI NEBO DĚTI V PĚSTOUNSKÉ PÉČI PŘINÁŠÍ DO RODINY	24
PODPORA NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	25
4.2.7 Příspěvky v pěstounské péči	26
10 DĚTI ODLIŠNÉHO ETNIKA V NRP	28
Použité metody	32
Charakteristika výzkumného souboru	32
Rozhovory s náhradními rodiči	52
Vyhodnocení rozhovorů s náhradními rodiči	72
Vyhodnocení rozhovorů s náhradními rodiči	75

Seznam použitých zkratk

NRP – náhradní rodinná péče

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

KÚ – Krajský úřad

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR – Česká republika

PPPD – Pěstounská péče na přechodnou dobu

PP – Pěstounská péče.

Úvod

Téma mé bakalářské práce je Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu. Téma jsem si zvolila z toho důvodu, že mě tato cílová skupina zajímá. Myslím si, že toto téma je neustále aktuální a v současnosti vzhledem k řadě zákonných změn o to více. Jak se tyto změny odrážejí v každodenním životě dětí, na to se pokusí dát odpověď tato práce.

Prostřednictvím výzkumu se budu snažit zjistit, jak dosáhnout optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu. Ve své práci se budu snažit obracet na aktuální zdroje. Myslím si, že práce bude přínosem nejen pro mě ale i pro ostatní. Domnívám se, že zhodnocení současného systému péče o dítě mimo vlastní rodinu a optimalizace péče bude přínosem nejen pro poznání, výuku, ale pro všechny, kteří v této oblasti pracují.

RODINA

Definice a funkce rodiny

„Rodina je malá primární skupina, založena na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí, či vztahu jej substituujícím (osvojení).“ (14)

Rozlišujeme tyto funkce rodiny : (15)

- Biologicko - sexuálně - reprodukční
- Ekonomicko - zabezpečovací
- Emocionální
- Socializačně – výchovnou – vzdělávací

1.2 Dítě vyrůstající mimo vlastní rodinu

Dítě se ocitá mimo vlastní rodinu, pokud jeho rodiče zemřeli, nedovedou, nechtějí nebo nemohou se o něj starat. Pokud rodiče dítěti ubližují, týrají ho, či zneužívají, jsou děti rodičům odebrány. (14)

1.3 Umístění dítěte mimo vlastní rodinu

Rozlišujeme umístění dítěte mimo rodinu krátkodobé a dlouhodobé. Pro krátkodobé umístění dítěte mimo rodinu je vhodné neutrální prostředí (ústav, jiná osoba než rodič). Umístění dítěte v neutrálním prostředí je na základě dohody nebo na rozhodnutí soudu. Dohoda je uzavřena mezi rodičem a ústavem nebo mezi rodičem a osobou jinou. Pokud je v rodině dlouhodobě nepříznivá situace, je vhodné dítě umístit mimo vlastní rodinu dlouhodobě. (14)

1.4 Sanace rodiny

Nejdříve se u vlastní rodiny snažíme o sanaci. „Znamená to, za aktivní účasti všech složek péče o dítě, pomoci rodičům tak, aby mohli mít dítě u sebe a vychovávat je. Nebo, aby se k nim mohlo vrátit, jestliže bylo umístěno mimo rodinu. Tato pomoc spočívá v rozsáhlé preventivní práci, která umí též včas signalizovat všechny závažné změny v rodinném prostředí a také je upravovat, či pomáhat upravovat tak, aby dítě nemuselo žít mimo svou rodinu, nebo o ni zbytečně nepřicházelo.“ (14)

NÁHRADNÍ VÝCHOVA

Definice náhradní výchovy

„Nemůže-li dítě vyrůstat v původní rodině, má právo vyrůstat v náhradní rodině.“ (2, str.36), „Je nezpochybnitelnou skutečností, doloženou rozsáhlými výzkumy i každodenní zkušeností rodičů a dětí, že žádná instituce dítěti nemůže plnohodnotně nahradit mámu a tátu. Od úsvitu lidstva si dospělí a děti vzájemně pomáhali, a pokud se o dítě nemohl starat biologický rodič, převzal je do péče a dovedl do dospělosti jiný dospělý.“ (34)

Formy náhradní výchovy

1. Ústavní péče
2. Náhradní rodinná péče (2)

ÚSTAVNÍ PÉČE

Definice ústavní péče

Dítě je zde umístěno v situacích, je-li „výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohrožen nebo narušen do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídít ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla

k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěření dítěte do péče fyzické osoby.“ (3, § 971)

Dítě bývá svěřeno do zařízení ústavní péče, které se nachází v blízkosti bydliště biologických rodičů a příbuzných. (3) „*Ústavní výchovu lze nařídit nejdéle na dobu tří let. Ústavní výchovu lze před uplynutím tří let od jejího nařízení prodloužit, jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají. Trvání ústavní výchovy lze prodloužit opakovaně, vždy však nejdéle na dobu tří let. Po dobu, než soud rozhodne o zrušení nebo prodloužení ústavní výchovy, dítě zůstává v ústavní výchově, i když už uběhla doba dříve rozhodnutím soudu stanovená“.* (3, § 972)

Pokud dítě dosáhlo zletilosti, lze mu pobyt v ústavním zařízení prodloužit o rok, pokud jsou k prodloužení vážné důvody. O tom rozhoduje soud. Pokud soud rozhodl o umístění dítěte do zařízení pro výkon ústavní péče, musí po šesti měsících od umístění dítěte do ústavní péče přezkoumat své rozhodnutí. Výše zmíněný orgán zjišťuje, jestli je možné dítě svěřit do náhradní rodiny. Pokud je dítě svěřené do ústavní péče, stanoví soud biologickým rodičům výši vyživovací povinnosti na dítě. (3)

Ke zrušení ústavní péče dochází na základě rozhodnutí soudu o adopci. V situaci, kdy je dítě umístěno do předadopční péče, dojde k přerušení péče v ústavním zařízení. (3)

3.2 Zařízení zajišťující ústavní péči

1. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
2. Kojenecké ústavy, Dětské domovy pro děti do tří let věku a dětská centra (zdravotnická zařízení)
3. Diagnostické ústavy (školské zařízení)
4. Dětské domovy (školské zařízení)
5. Dětské domovy se školou (školské zařízení)
6. Výchovné ústavy (školské zařízení)
7. Domovy pro osoby se zdravotním postižením (2) (zařízení MPSV)

3.2.1 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)

Pokud se dítě ocitne v krizové situaci, lze ho umístit do tohoto typu zařízení. Do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je dítě umísťováno soudem či rodičem. Těmto zařízením jsou vypláceny dávky ze státní sociální podpory. (2) Pokud biologičtí rodiče nemohou zajistit péči o své dítě jen přechodně, je dítě umístěno do ZDVOP. Doba pobytu dítěte v tomto zařízení trvá nejvýše šest měsíců. Dítě je zde umístěno např. z důvodu nevhodných bytových poměrů v rodině atd. (3)

Pobyt dětí v tomto zařízení je 3 měsíce nebo 6 měsíců. Pokud podá Obecní úřad s rozšířenou působností žádost o umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc trvá pobyt v tomto zařízení max. 6 měsíců. A to samé platí, pokud žádost podá dítě. V situaci, kdy žádost o umístění dítěte podá zákonný zástupce, trvá pobyt v tomto zařízení max. 3 měsíce. (25)

3.2.2 Kojenecké ústavy, Dětské domovy pro děti do tří let věku a Dětská centra

Tato zařízení spadají do rezortu Ministerstva zdravotnictví. (2) Někdy jsou součástí zařízení i oddělení pro matky s dětmi. Tato oddělení jsou určena pro těhotné nebo maminky s malými dětmi. V tomto zařízení pracují lékaři, psychologové, pedagogové, rehabilitační pracovníci, sociální pracovníci, zdravotní a dětské sestry.(4)

Zařízení poskytuje:

- 1) Péči o děti
- 2) Péči o matky s dětmi
- 3) Přípravné kurzy žadatelům náhradní rodinou péči
- 4) Závěrečný program (8, str. 67) *Pomáhá například ve výuce péče o dítě s handicapem, v podání pomocné ruky při návratu do normálního života pro*

drogově závislé matky, či v zázviku adoptivních rodičů nebo pěstounů v péči o dítě.“ (36)

3.2.3 Diagnostické ústavy

Diagnostický ústav patří do rezortu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. V tomto zařízení se provádí komplexní vyšetření dětí. Z tohoto zařízení jsou pak děti svěřovány do školských zařízení. Mezi školské zařízení patří dětský domov, dětský domov se školou a výchovný ústav. Dítě je v diagnostickém ústavu umístěno max. na dobu 8 týdnů. Děti v tomto zařízení jsou rozděleny dle věku a pohlaví. (2)

3.2.4 Dětské domovy

Pečuje o děti od 3 do 18 let. V situacích, kdy se dítě připravuje na budoucí povolání, může mu být pobyt v tomto zařízení prodloužen až do 26. roku. Děti umístěné v tomto zařízení nemají poruchy chování a navštěvují běžné základní školy v místě. Dětský domov spadá do rezortu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. (2)

3.2.5 Dětské domovy se školou

Pečuje o děti od 6 do 15 let. Toto zařízení je určeno pro děti, které mají závažné poruchy chování. Děti v tomto zařízení mají uloženou ústavní či ochranou výchovu. Součástí dětského domova je škola. (2)

3.2.6 Výchovné ústavy

Do tohoto typu zařízení jsou děti umisťovány od 15 let. (Určitě až od 15 let?) Zařízení spadá do rezortu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Děti v tomto zařízení mají uloženou stejný typ výchovy jako děti umístěné v dětském domově. Výchovný ústav je určen pro děti, které mají vážné poruchy chování. (2)

3.2.7 Domovy pro osoby se zdravotním postižením

Zařízení spadá rezortu Ministerstva práce a sociálních věcí. (2),, *Do domovů pro osoby se zdravotním postižením jsou umísťovány děti, jejichž zdravotní handicap vyžaduje zvláštní odbornou péči.* “ (2)

NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

Definice náhradní rodinné péče

„ *Náhradní rodinná péče – forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině.*“ (5, str. 219) Na našem území je hodně dětí, které nemohou být v péči u svých biologických rodičů. Pokud není možné svěřit dítě do péče k osobě blízké či příbuzné, hledá se pro dítě vhodná náhradní rodina. Soud rozhoduje o svěřeni dítěte do náhradní rodinné péče.

(1) Tato forma péče probíhá pro dítě v přirozeném prostředí (17)

Na našem území je upravena tato forma péče v zákoně č. 35/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí a také v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku. (20).

4.2 Formy náhradní rodinné péče

- 1) Svěření dítěte do péče jiné osoby
- 2) Osvojení - adopce
- 3) Mezinárodní adopce
- 4) Pěstounská péče
- 5) Pěstounská péče na přechodnou dobu
- 6) Jiné formy NRP
 - tzv. hostitelská péče
 - Opatrovnictví
 - Poručenství

4.2.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby

Další formou náhradní rodinné péče je svěření dítěte do péče jiné osoby. „Nemůželi o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče jiného člověka (dále jen pečující osoba“). Rozhodnutí o svěření dítěte do péče musí být v souladu se zájmy dítěte.“ (3, § 953) Do této formy péče je dítě umisťováno přednostně před umístěním dítěte do zařízení pro výkon ústavní výchovy.(3) Osoba pečující o svěřené dítě musí mít trvalý pobyt v na našem území. Musí s umístěním dítěte do své péče souhlasit. Přednostně je dítě umisťováno do péče k osobě blízké před ostatními osobami (3). „Pečující osoba má právo vymáhat výživné stanovené rodičům na dítě, které má v péči, jakož i právo s výživným pro dítě hospodařit v zájmu dítěte podle jeho potřeb a v souladu s jeho zájmy. Soud může způsob hospodaření s výživným dítěte upravit, zejména určit, jaká část bude určena na spotřebu a jaká část bude dítěti spořena.“ (3, § 956)

4.2.2 Osvojení neboli adopce

„ Osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní“(3, § 794),,

Formy osvojení

Od počátku ledna 2014 naše právní úprava rozlišuje dvě formy osvojení a to zletilého a nezletilého. Zrušitelné a nezrušitelné osvojení už neexistuje od 1.1. 2014. (12) U zájemců o osvojení je často motivací to, že nemohou mít vlastní děti. (26)

Podle občanského zákoníku, by měl být mezi osvojitelem a osvojencem přiměřený věkový rozdíl, zpravidla ne menší než šestnáct let.“ (str. 7) „Genetická vazba k dítěti chybí, vztah mezi dítětem a rodičem vzniká soudním rozhodnutím.“ (19, str. 8) Osoba, která se rozhodne osvojit dítě, by měla být zralá. (12) „Nový občanský zákoník stanovil osvojiteli povinnost informovat osvojené dítě o skutečnosti osvojení ve vhodné chvíli, nejpozději však do zahájení školní docházky.“(12. str. 7)

Souhlas dítěte s osvojením

Souhlas dítě s osvojením je zapotřebí od 12 let věku dítěte. Pokud dítěti ještě není 12 let, není zapotřebí jeho souhlasu. Potom souhlas s osvojením dává opatrovník (nejčastěji OSPOD)- Ve lhůtě od udělení souhlasu s osvojením až do rozhodnutí je možné, aby dítě svůj souhlas s odvolalo.(3)

Souhlas biologických rodičů s osvojením

Biologický otec může vyjádřit souhlas s osvojením hned po narození dítěte, biologická matka až po 6 týdnech věku dítěte. Oba dva mohou další 3 měsíce po udělení souhlasu svůj souhlas s osvojením odvolat. (3) I když rodiče dítěte nejsou zletilí, musí dát souhlas s osvojením. (12)

Odvolání souhlasu s osvojením

Zákon stanoví podmínky odvolání souhlasu i po 3 měsících, kdy byl udělen. Souhlas s osvojením je možné odvolat, pokud dítě ještě nebylo předáno do péče osvojitele před osvojením nebo proto, že soud rozhodl, že je v zájmu dítěte, aby bylo se svými rodiči a aby dítě bylo vydáno těmi, kterým bylo svěřeno zpět do péče rodičů (3, § 817)

Souhlasu rodiče osvojovaného dítěte není k osvojení třeba:

V určitých zákonem vymezených případech.

- *rodiče byli zbaveni rodičovské odpovědnosti a zároveň práva dát souhlas k osvojení (3, § 818)*
- *rodič není schopen projevit svou vůli nebo rozpoznat následky svého jednání nebo je ovládnout (3, § 818)*
- *rodič se zdržuje na neznámém místě a toto místo se nepodaří soudu ani jinému orgánu zjistit (3, § 818)*

– rodič o dítě zjevně nemá zájem (minimálně 3 měsíce + kdy byl o důsledcích svého nezájmu poučen) (3, § 819, 820)

4.2.3 Mezinárodní adopce

Mezinárodní osvojení je možné v situaci, pokud není možné najít náhradní rodiče v rodné zemi dítěte. Pro tuto formu péče funguje jako zprostředkovatel Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Jeho sídlo je v Brně. (32)

4.2.4 Pěstounská péče

Tato forma péče má přednost před umístěním dítěte do ústavního zařízení. „Nemůže-li o dítě pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče pěstounovi.“ (3, § 958). Dítě se může vrátit v této formě péče k biologickým rodičům. Vždy to musí být v zájmu dítěte umístěného v pěstounské péči. O tom, zda se dítě vrátí do péče biologickým rodičům či nikoliv, rozhoduje soud. „Dítě může být svěřeno do společné pěstounské péče společným pěstounům, pokud jsou manželé“. (3, § 964) V situaci, kdy jeden z manželů zemře, dítě zůstane v péči druhého manžela. Pokud se manželé pěstouni rozvedou, soud upraví manželům práva a povinnosti vůči dítěti, které měli svěřené do své péče. Souhlas s umístěním dítěte do pěstounské péče není zapotřebí, pokud jeden z manželského páru je nesvéprávný. Tato forma péče zanikne dosažením plnoletosti dítěte. Pěstoun o dítě pečuje. Je to jeho povinností. Biologické rodiče dítěte musí informovat v situaci, kdy se jedná o podstatné záležitosti dítěte. Pěstoun dítě zastupuje a také spravuje jeho jmění. (23) „Pěstouni nahrazují rodičovskou péči, nikoliv rodiče.“ (23, str. 23)

Odlíšné příjmení u dítěte v pěstounské péči

Vhodné je si s dítětem promluvit o tom, proč má jiné příjmení. Dobré je to, pokud mají náhradní rodiče své vlastní děti. Rozhovor o této výše zmiňované

skutečnosti by měl být uzpůsoben dle věkové úrovně. V určitém čase si dítě může přát, aby mělo stejné příjmení, jako mají pěstouni. O změnu příjmení dítěte v pěstounské péči lze zažádat ve specifických případech. Pěstoun potřebuje souhlas biologických rodičů dítěte. Pokud původní rodiče dítěte se změnou nesouhlasí nebo původní rodiče není možné zkontaktovat je potřeba souhlasu soudu. (21)

4.2.5 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Tato forma péče je nyní významně podporovaná státem. Používá se v případě, kdy se biologičtí rodiče nemohou o dítě postarat. Do této formy péče se dítě umísťuje v případě, kdy se obstarává adopce nebo pěstounství. O umístění dítěte do této formy péče rozhoduje soud. OSPOD podává návrh soudu. Jestli bude tato forma péče úspěšná či nikoliv se odvíjí jednak od původních rodičů dítěte a osobami vykonávajícími pěstounskou péči na přechodnou dobu a dalšími pracovníky pracujícími v této oblasti. (28)

4.2.6.1 Hostitelská péče

Na našem území má tato forma péče dlouholetou historii. (22) Hostitelská péče je vhodná, pokud osvojení ani pěstounská péče není možná. Tedy v situacích, kdy dítě nemůže být umístěno ve výše zmiňovaných formách NRP. Hostitelskou péčí myslíme časté návštěvy u hostitelských rodin. Tato forma péče je poskytována dětem do 18 let. O víkendech, svátcích nebo o prázdninách je umožněna dítěti návštěva u rodiny, které se zabývají hostitelskou péčí. Zákon o sociálně právní ochraně dětí nezná slovo „hostitelská péče“. Ústavní zařízení rozhoduje o umožnění návštěv dítěte a konzultuje návštěvy s OSPOD. Ředitel zařízení rozhoduje o návštěvách u sourozenců, rodičů apod. Sociální pracovnice může požádat Krajský úřad o vyšetření žadatelů o hostitelskou péči.

Krajský úřad se pouze podle vyšetření vyjádří a rozhodne, zda řediteli zařízení návštěvu dítěte u „hostitelů“ povolí. (8)

Mezi rizika této formy patří to, že se dítě může zklamat. U dítěte může u této formy péče dojít k ohrožení bezpečnosti. Hned na počátku je vhodné si uvědomit rizika této formy péče. *„Základem prevence je příprava hostitelů a dítěte na celý proces a uvědomění si těchto rizik.“* (22, str. 18)

4.2.6.2 Opatrovnictví

„Soud jmenuje dítěti opatrovníka, hrozí-li střet zájmů dítěte na straně jedné a jiné osoby na straně druhé, nehájí-li zákonný zástupce dostatečně zájmy dítěte, nebo je-li toho v zájmu dítěte zapotřebí z jiného důvodu, anebo stanoví - li tak zákon.“ (3, § 943)

4.2.6.3 Poručenství

„Není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, soud jmenuje dítěti poručníka“. Poručník má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost.“ (3, § 928) *Do doby než se podaří najít vhodného poručníka je poručníkem OSPOD.* (3, § 929)

OSPOD vykonává tuto funkci, pokud poručník dítěte zemře nebo je odvolán. Funkci poručníka tento orgán vykonává do doby než se podaří najít jiného vhodného poručníka. (3)

„Není-li to v rozporu se zájmy dítěte, jmenuje soud poručníkem toho, koho naznačili rodiče, ledaže tato osoba poručenství odmítne.“(3, § 931) *„Poručníkem lze jmenovat jen plně svéprávnou osobu, která způsobem života zaručuje, že je schopna funkci poručníka řádně vykonávat. Před jejím jmenováním do funkce poručníka soud zjistí, zda její jmenování není v rozporu se zájmem dítěte.“* (3, 932) Poručníkem se mohou stát manželé. (3) Na poručníka dohlíží soud. Osoba vykonávající poručenství podává soudu

zprávy jednou ročně o svém poručenci. Zprávy o svěřeném dítěti se týkají vývoje a jmění. Ke zrušení této formy péče dojde, pokud se dítě stane svéprávné. Dále v situaci, kdy je dítě adoptováno. Také pokud osoba vykonávající poručenskou péči zemře a pokud soud osobu vykonávající poručenskou péči odvolá. V těchto všech vyjmenovaných případech dojde ke zrušení poručenství. Poručník může být ze své funkce odvolán za porušení povinností souvisejících s výkonem této péče. (3)

PROCES ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

„Zprostředkování náhradní rodinné péče se řídí zásadním pravidlem- dítěti je vybírána taková rodina, která je připravena přijmout dítě právě takové, jaké je. To znamená se všemi jeho radostmi a starostmi, se všemi jeho přednostmi, ale také riziky ve vývoji, ať již zdravotním nebo psychickým, s jeho minulostí, s jeho osobní i rodinnou anamnézou, důsledky jeho pobytu v ústavním zařízení nebo nefungující rodině, s existencí jeho rodičů nebo sourozenců, které jednou možná bude chtít dítě vyhledat.“(12, str. 30, 31)

Než se rozhodne o umístění dítěte do péče k osvojitelům nebo pěstounům, předchází tomu hodně činností. Jednak soudy, ale i OSPOD, tyto činnosti uskutečňuje. Proces zprostředkování NRP zahrnuje několik fází. Nejdříve se vyhledávají děti, vhodné pro umístění do náhradní rodinné péče (osvojení, pěstounství). Dále se pak vyhledávají osoby, které by měly zájem se stát náhradními rodiči. Následně dochází k přípravě vhodných zájemců o pěstounství nebo osvojení. (31)

Nejdříve zájemci o NRP musí podat žádost na OÚ s rozšířenou působností. Tento úřad jednak shromáždí všechny potřebné podklady a dále také založí spisovou dokumentaci zájemce o osvojení nebo pěstounskou péči. KÚ provede posouzení zájemců o náhradní rodinnou péči. Ještě než je dítě umístěno do péče k náhradním rodičům musí zájemci o osvojení nebo pěstounskou péči projít přípravou na přijetí dítěte do rodiny. Přípravu žadatelů o NRP provádí KÚ nebo pověřené osoby. KÚ při zprostředkování NRP přihlíží jednak k výsledkům týkající se odborného posouzení

dítěte, žadatele. Dále přihlíží k vyhodnocení situace jednak u dítěte a také u žadatele a v neposlední řadě také k plnění opatření vyplývající z individuálních plánů, které se týkají ochrany dítěte. Poté má zájemce o NRP právo se seznámit a navázat kontakt s dítětem. Na našem území podává podněty, týkající se procesu zprostředkování, MPSV. V situaci, kdy není možné na našem území zprostředkovat NRP, je možné zprostředkování osvojení do ciziny. (12)

PŘIZPŮSOBNÍ DÍTĚTE V NOVÉM PROSTŘEDÍ

Prizpůsobení v novém prostředí je pro dítě těžké. Důležité je, aby rodiče neměli na dítě vysoké nároky. Děti nemohou vědět, že se nemají mamince přehrabovat v kabelce. U miminek je důležité se připravit na adaptační mechanismy. Výše zmíněné mechanismy nemusejí být pro náhradní rodiče předvídatelné. Pro hodně nových náhradních rodičů je překvapivé, že prizpůsobení dítěte i ostatních členů rodiny má několik fází. (6)

Dítě

1. fáze – poznávání

2. fáze – uvolnění

3. fáze- přijetí

1. Miminko v této fázi ztrácí jistotu prostředí a rituálů. Děti starší se snaží zalíbit. V období šestinedělí je důležité, aby dítě nebylo vystavováno chaosu. Chaos by mohl vzniknout například, že dítě bude jezdit s rodiči po návštěvách. Důležité je, aby si dítě zvyklo na tváře a prostředí.(6)

2. V této fázi dítě pochopí i vycítí, že tam, kde se nachází, je jeho nový domov. Začne testovat stabilitu současného domova. Tato fáze je hodně náročná. Některé děti se ve fázi uvolnění mohou chovat závisle. Děti se bojí opuštění. Nerespektují soukromí maminky a neumožňují jí oddych. (6)

3. Dítě ve fázi přijetí ví, co může od nové rodiny čekat. V situaci, kdy je dítě do rodiny přijato takové, jaké ve skutečnosti je, oplácí to stejným způsobem - že rodinu přijímá takovou, jaká je. V této fázi se vytváří specifické vazby mezi členy rodiny a citové vztahy. (6)

Rodiče

1. fáze – nadšení

2. fáze – rozčarování

3. fáze- smíření

1. První fáze je často spojena s pocity (např. štěstí, pláčem). Fáze trvá různě dlouho. Tato fáze nastupuje po oznámení, že pro zájemce bylo vybráno vhodné dítě.(6)

2. V této fázi je rozčarování více hluboké. Ve fázi rozčarování je reakce na chování dítěte. Rodiče dítěte sami sebe poznávají v nových situacích.(6)

3. Rodiče zjistí v této fázi, že nejsou dokonalí a ani jejich dítě není. Zjistí, že po nich dokonalost nikdo nechce. Jednak iluze a ani nerealistická očekávání se ve fázi smíření neobjevují. V této fázi se rodiče i dítě naučí poznávat. Vzniká mezi nimi vztah bezpodmínečného přijetí. Vzájemnou lásku mezi dítětem a rodičem nemůže nic narušit. (6)

PŘÍPRAVA NA PŘIJETÍ DÍTĚTE

Každý zájemce o NRP musí projít přípravou. Každý kraj si vytváří vlastní přípravu. Příprava osvojitelů se řídí vnitřními pravidly. Má různou úroveň. Děti jsou různé. U zájemců o NRP je důležité i setkání s jinými rodinami, které mají dítě v náhradní péči. Měli by se tohoto setkání zúčastnit. Organizace poskytující akce pro rodiny s dětmi v NRP mohou zájemci najít na internetu. (6)

V situaci, kdy se osoba rozhodne stát se náhradním rodičem, musí uskutečnit několik kroků. Nejdříve tato osoba musí zajít na příslušný odbor na Krajském úřadu nebo ÚRP. Na zmiňovaném úřadě dostane zájemce o NRP informace o dalších krocích. Potřebné informace může zájemce o NRP získat i z brožurek a průvodců. Brožurky lze vyhledat i na internetu. V současné době je zprostředkování adopce zajišťováno především státem. Spis zájemců o NRP tvoří výsledky vyšetření, fotografie. Vhodná je příprava zájemců. Zájemci o náhradní rodinnou péči by měli znát běžná znění zákonů či vyhlášek. Tyto zmiňované osoby by měly vědět, kde zákony i vyhlášky najdou. Pokud se žadatelům nezdaří získané informace od sociálních pracovníků a jiných osob, mohou se obrátit na nadřízený orgán. Zájemci o náhradní rodinnou péči by si měli uchovávat kontakty na organizace, které pomáhají náhradním rodinám.(6)

Přípravy NRP zajišťují přípravu pouze žadatelů a ne ostatních členů. Další členy rodiny je dobré zasvětit do plánů týkajících se náhradní rodinné péče. Ještě před příchodem dítěte do rodiny je dobré se spřátelit s rodinou, která si vzala dítě do náhradní péče. (6) Přípravu může probíhat individuálně nebo skupinově. Příprava je určena buď pro budoucí osvojitele či budoucí pěstouny (24)

CO ADOPTOVANÉ DĚTI NEBO DĚTI V PĚSTOUNSKÉ PÉČI PŘINÁŠÍ DO RODINY

Každé dítě v NRP se dostalo na svět za odlišných okolností. Třeba se narodily tyto děti náctiletým matkám. Biologickým matkám nemuselo na dětech záležet. Biologičtí rodiče mohli tyto děti týrat. Rodiče mohli děti opustit. Děti v NRP mají jedinečnou minulost. (9)

Děti umístěné v NRP si zaslouží respekt i soucit. Tyto děti mohly trpět způsobem, který si nikdo nedovedeme představit. Tyto děti mohly prohrabávat odpadkové koše, aby našly něco k jídlu apod.. Náhradní rodiče budou muset těmto dětem pomoci při osvojování dovedností.

Děti se mohou chovat manipulativně. Náhradní rodiče by tyto děti neměli kritizovat. Trvá delší dobu, než náhradní rodiče poznají utrpení dítěte, které si prožilo. (9)

Osvojené děti a v pěstounské péči si s sebou do rodiny mohou přinášet:

- * úzkost, strach, stud,
- * hněv, depresi, posttraumatický stres, záblesky vzpomínek z minulosti,
- * neurologické změny,
- * poruchy utváření vazeb, pocit opuštěnosti, ztráty a zármutku,
- * oslabení poznávacích schopností,
- * problémy s motorickými dovednostmi,
- * problémy s koordinací,
- * nedostatečnou schopnost zpracovat smyslové vjemy (9)

„Děti s problematickým chováním u adoptivních rodičů můžou fyzicky vypadat na určitý věk, ale uvnitř mohou být emočně, vývojově, svým chováním na úrovni mladšího dítěte.“ (1) Zranění jsou neviditelná. (9)

PODPORA NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

Náhradní péče je podporována prostřednictvím příspěvků a služeb. Tato forma podpory je určena osobám, které vykonávají náhradní péči ale i dětem, které jsou svěřené do náhradní péče. Mezi dávky pěstounské péče řadíme odměnu pěstouna, příspěvky - při převzetí dítěte, na úhradu potřeb dítěte, na zakoupení motorového vozidla, při ukončení pěstounské péče. (11)

4.2.7 Příspěvky v pěstounské péči

Odměna za výkon pěstounské péče

Pokud osoby, které pěstounskou péči vykonávají, jsou manželé, jsou vypláceny příspěvky pěstounské péče jen jednomu z nich. Pokud se nemohou manželé domluvit, kdo bude příspěvky dostávat, rozhodne o tom příslušná krajská pobočka ÚP. (10) Pokud osoba vykonávající pěstounskou péči, má v péči jedno dítě, dostává odměnu 8000 Kč. Pokud má dvě děti svěřené do své péče je odměna je 12000 Kč. Na částku 20000 Kč má pěstoun nárok, pokud se stará o 3 děti. (10). Dále na tuto částku má pěstoun nárok, pokud se stará „alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost)“,“(10, § 47j)

Částku 20000,- Kč jako odměnu dostane pěstoun na přechodnou dobu v situaci, pokud je veden v evidenci pěstounů, ale nemá v péči dítě.(10) Částku 24000,- Kč dostane pěstoun na přechodnou dobu jako odměnu, pokud se stará „alespoň o 1 dítě, které mu bylo svěřeno do péče na přechodnou dobu a toto dítě je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost)“, (10, § 47). Tyto příspěvky se vyplácí se i v pracovní neschopnosti a v karanténě. (10) *Odměna pěstouna nenáleží osobě v evidenci po dobu, po kterou je přerušeno zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu.* (10, § 47)

Příspěvek při převzetí dítěte

Dostane ho osoba vykonávající pěstounskou péči při převzetí dítěte do výše zmiňované formy náhradní rodinné péče. U dítěte do 6 let dostane osoba vykonávající pěstounskou péči 8000 Kč. U dítěte od 6 let do 12 let je výše příspěvku 9000 Kč. Dále u dítěte od 12 do 18 let dostane osoba při převzetí dítěte do pěstounské péče 10000 Kč. Tento příspěvek je jednorázový při vlastním převzetí. (10)

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Na tento příspěvek má nárok osoba, která vykonává pěstounskou péči a má ve své péči 4 děti. Osoba vykonávající pěstounskou péči může motorové vozidlo používat pro výdělečnou činnost. Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % z pořizovací ceny motorového vozidla. To samé platí, pokud se jedná o opravu motorového vozidla. Maximální částka příspěvku je 100000 Kč. (18)

Příspěvek na úhradu potřeb

Tento příspěvek dostává osoba, která vykonává pěstounskou péči o nezletilé nezaopatřené dítě nebo dítě nezaopatřené ale zletilé. Nezaopatřené dítě, které je zletilé, má nárok na tento příspěvek do 26 let. (10)

„Příspěvek na úhradu potřeb dítěte nenáleží po dobu, po kterou je dítě v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí soudu nebo jiného příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů. Plné přímé zaopatření se posuzuje podle čeho? Jestliže dítě požívá důchod z důchodového pojištění, náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, jen je-li vyšší, a to ve výši rozdílu mezi tímto příspěvkem a důchodem.“ (10, § 47)

Výše příspěvku se odvíjí podle věku dítěte. Dítě umístěné v pěstounské péči do 6 let dostává se 4500 Kč. Pokud je dítěti v pěstounské péči od 8 do 12 roků, je nárok na příspěvek 5550 Kč. Od 12 do zletilosti dítěte v pěstounské péči je nárok na příspěvek 6350 Kč. Od zletilosti až do věku 26 let je částka příspěvku 6600 Kč. (10)

Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Dostává se při ukončení pěstounské péče. K ukončení pěstounské péče dochází, pokud svěřené dítě dosáhne zletilosti. Tento příspěvek je vyplácen osobě, která byla před 18 rokem v pěstounské péči. Vyplácí se částka 25000. Svěřené dítě do pěstounské péče má na tento typ příspěvku nárok pouze jednou. Příspěvek je určen na úhradu

potřeb fyzické osoby, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči, a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte (10).

10 DĚTI ODLIŠNÉHO ETNIKA V NRP

V ČR jsou do náhradní rodinné péče nejvíce umisťovány děti vietnamského a romského etnika. U zájemců o NRP se šíří strach z přijetí romského dítěte do rodiny. Zájemci mají obavy z toho, jak etnicky odlišné dítě přijme jeho jejich rodina. Někteří zájemci chtějí adoptovat romské dítě, protože si chtějí zkrátit čas na čekání na dítě. „Přijmeme-li do rodiny etnicky odlišné dítě, měli bychom pracovat na budování jeho identity a přijetí své odlišnosti.“ (2) Náhradní rodiče, kteří mají ve své péči etnicky odlišné dítě, by měli mluvit s dítětem o jeho původu. (2) Problémy se u romských děti umístěných do péče k náhradním rodičům objevují v pubertě a dospívání. Období puberty je obtížné. To samé platí i o dospívání u těchto dětí, zejména z důvodu nároků na náhradní rodiče. Na toto období romské děti reagují tím, že chodí za školu, utíkají z domova apod. (29)

11 TAJENÍ OSVOJENÍ

Hodně párů se ocitne v situaci, kdy nemohou mít své vlastní děti. Tyto páry mají možnost adoptovat děti. Mnoho párů, pokud nemůže mít vlastní děti, se rozhodne tuto situaci řešit tím, že si adoptují dítě. Pokud dítě je jim svěřeno do péče, nastane otázka, jak říci dítěti, že je adoptované. Dítě si může všimnout toho, že nemá žádné fotografie z období od narození apod. a může se na to zeptat adoptivních rodičů. Důležité je, aby rodiče přemýšleli nad tím, kdy a jak říci dítěti, že si ho vzali do adopce. Mnoho adoptivních rodičů má strach říci dítěti skutečnost, že je adoptované. Myslí si, že pokud řeknou svému dítěti o adopci, u dítěte se objeví pocit nejistoty. Dítě se bude pokládat za méněcenné. Odborníci se shodli na tom, že vhodná je upřímnost k dítěti. (27)

Adoptivní rodiče by neměli čekat, až dítě dosáhne dospělosti, aby mu řekli skutečnost, že ho adoptovali. Pokud se adoptivní rodiče rozhodnou říci svému dítěti, že

je adoptované, měli by mu to říci v pěti nebo šesti letech. Až v tomto věku se děti začínají zajímat, jak se narodili, dříve ne. V tomto období nemůže pochopit úplně přesně.(27) „ *Ale postupem času, jak bude růst, a získávat rozum a uvidí, že ho mají rodiče skutečně rádi, tak začne chápat situaci víc a víc a postupně se s ní vyrovnávat.*“(27)

Důležité je, aby osvojitelé svému svěřenému dítěti vysvětlili, že ho mají rádi jako vlastní rodiče. Dobré je si pohovořit i o důvodech, proč se rozhodli si ho vzít do péče. Osvojitelé, by měli svému dítěti pořád říkat, jaký mají pocit štěstí, že s nimi je a je součástí jejich rodiny. Nevhodné je na tuto výše zmiňovanou skutečnost vtípkovat. Jestliže adoptivní rodiče budou hovořit s dítětem upřímně i otevřeně, adoptované dítě pochopí, že adopce není špatná. (27)

Pokud se náhradní rodiče dítěte rozhodnou tajit dítěti, že bylo adoptováno je riziko, že se dítě dozví, že bylo adoptováno. Dítě pak může náhradním rodičům vyčítat, že mu neřekli, že bylo adoptováno. Děti se rozhodnou, když se dozví, že byly adoptovány, hledat své vlastní rodiče a děti mohou zažít zklamání. (27)

Každé dítě má právo vědět o své minulosti. Smutek u dítěte po zjištění, že je adoptované, je běžný. Rodiče, by měli dítěti svěřenému dítěti ukázat, že i přesto, že je adoptované, ho mají rádi. Adoptivní rodiče si mohou promluvit o tom, jak říct dítěti, že je adoptované s odborníky. Tato výše zmiňovaná osoba může náhradním rodičům porodit, jak s dítětem mluvit o tom, že je adoptované. (27) „ *Nejdůležitější je, aby adoptivní potomek myšlenku vstřebal a nadále žil šťastně a spokojeně i v adoptivní rodině.*“(27)

V současnosti stanovuje § 836 Nového občanského zákoníku: „*Osvojitel je povinen informovat osvojence skutečnosti osvojení, jakmile se to bude jevit vhodným, nejpozději však do zahájení školní docházky.*“

12 KONTAKT S DÍTĚTEM, KTERÉ BUDE UMÍSTĚNO DO PÉČE K OSVOJITELŮM

Nejdříve je návštěva dítěte zprostředkována prostřednictvím osob, které pracují na Krajském úřadě či magistrátu. První návštěva dítěte probíhá v ústavním zařízení nebo u osoby vykonávající pěstounskou péči na přechodnou dobu nebo klasickou pěstounskou péči. (12)

Na návštěvu dítěte v ústavním zařízení, je dobře se připravit. Zájemci o osvojení by se měli na návštěvu dítěte, umístěném v ústavním zařízení, vydat bez babiček apod. Zájemci si na návštěvu dítěte mohou vzít fotky dalších členů rodiny. Pokud vezmou výše zmiňované fotky připraví dítě na to, že nežijí sami. Mohou dítě připravit na to že, až za dítětem přijdou na návštěvu do ústavního zařízení a někdo přijde s nimi (např. babička). Dítě si vytvoří dle fotek i představu o tom, jak to u zájemců o osvojení vypadá v jejich prostředí. Dítě nebude mít strach, až se k zájemcům o osvojení půjde podívat domů. Dle věku by se zájemci o osvojení měli zamyslet na tím, čím by dítě umístěné v ústavním zařízení zaujali. (12)

Kojenci

U dětí v kojeneckém věku nejsou problémy s navazováním kontaktu. Propuštění dítěte do péče k náhradním rodičům může být rychlé. Krátkodobý pobyt v zařízení je umožněn náhradním rodičům, pokud dítě potřebuje zvláštní zdravotní péči. Při pobytu v tomto zařízení se náhradní rodiče naučí o dítě starat. (12)

Starší děti

U dětí ve starším věku probíhá navazování kontaktu s náhradními rodiči obtížněji. Při seznamování s náhradními rodiči by měl být sestaven plán (12) ., *Nová rodina by měla být připravena respektovat pochopitelnou počáteční nedůvěru dítěte a měla by mít dostatek trpělivosti, jestliže bude dítě nesmělé a třeba odtažitě.*“ (12) Náhradní rodiče by neměli pokládat výše zmiňované chování u dítěte za zlé. Pro děti je příchod náhradních rodičů velká změna. Děti netuší, co je v nové rodině čeká. Mají

strach. Náhradní rodiče by neměli na dítě tlačit, měli by jim poskytnout určitou dobu, než se přesvědčí o tom, že nový domov pro ně bude bezpečný. (12)

Seznamování dítěte a žadatelem o osvojení může se uskutečňovat buď v ústavním zařízení i nemusí. Náhradní rodiče musí mít potvrzení od Krajského úřadu, že mohou chodit na návštěvy za dítětem do ústavního zařízení. Pokud mají náhradní rodiče výše zmiňované potvrzení, mohou dítě brát na výlety i procházku. (12)

Nejdříve by se měli zájemci o osvojení seznámit se ústavním zařízením, kde dítě vyrůstalo. Zájemci o osvojení, by měli také poznat kamarádky a kamarády dítěte. Návrh na výlet, by tito zájemci měli dítěti nabídnout až v situaci, kdy k nim dítě získá důvěru. Pokud podají zájemci o osvojení návrh, je možné, aby příslušný úřad vydal souhlas k tomu, že dítě může navštívit u nich doma. Podmínkou je, že s tím také musí souhlasit ředitel ústavního zařízení, kde dítě vyrůstá. Pobyt u žadatelů o osvojení může být třeba na víkend. (12)

V situaci, kdy dítě bude chtít zůstat u zájemců o osvojení a to samé budou chtít tito zájemci, nastane pravá chvíle na to, zažádat úřad obce s rozšířenou působností o vydání rozhodnutí o umístění dítěte do péče k těmto zájemcům. (12)

Seznamování s dítětem umístěným do PPPD

Situace, kdy se budoucí osvojitel bude seznamovat s dítětem svěřeným do péče pěstounům na přechodnou dobu (nelze užívat pojem profesionální pěstoun!!!), bude odlišná. U dítěte umístěného v pěstounské péči na přechodnou dobu jsou uspokojovány potřeby děti. Pouto vytvořené k osobám vykonávajícím pěstounskou péči na přechodnou dobu bude hrát hodně pozitivní roli v životě. Znamená to, že dítě nebude mít problém navázat hlubší vztahy. Důležité je, aby přechod dítěte z prostředí od osob vykonávajících pěstounskou péči na přechodnou dobu k osvojitelům proběhl citlivě a pozvolna. Osoby vykonávající pěstounskou péči na přechodnou dobu prošly školením, a proto nemusí mít osvojitelé obavy z toho, jak se s nimi dítě umístěné v pěstounské péči na přechodnou dobu bude seznamovat. Osoby vykonávající pěstounskou péči na přechodnou dobu pomohou osvojitelům se s dítětem seznámit. (12)

II EMPIRICKÁ ČÁST

Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat systém péče o děti žijící mimo rodinu.

Výzkumné otázky

Ve své bakalářské práci jsem nejdříve určila výzkumnou otázku:

Jak dosáhnout optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu.

Použité metody

V bakalářské práci jsem použila kvalitativní výzkum, technikou narativního a řízeného rozhovoru. Můj rozhovor byl složen z otázek určených pro adoptivní rodiče a pěstouny. Dále byl rozhovor složen z otázek pro Dětská centra a Dětské domovy. Nejprve jsem respondenty informovala o tom, za jakým účelem tento rozhovor uskutečňuji. Poté jsem všechny své respondenty ujistila, že rozhovor je anonymní. Rozhovor trval přibližně 20 minut. Zodpovězené otázky od pěstounů a adoptivních rodičů jsou součástí mé práce. V příloze jsou otázky z rozhovorů, které jsem pokládala náhradním rodičům a ředitelům DC a Dětského domova nevyplněné.

Výzkumná část bakalářské práce se uskutečňovala v měsících červen a červenec 2015. Rozhovory se uskutečňovaly jednak osobně a též prostřednictvím telefonátů. Komplikace se v průběhu výzkumu u mé bakalářské práce nevyskytly.

Charakteristika výzkumného souboru

Rozhovory mi poskytli náhradní rodiče. Jednalo se o 6 pěstounů a 4 adoptivních rodičů. Než byly realizovány rozhovory, vypracovala jsem otázky pro náhradní rodiče. Otázky k rozhovoru byly respondentům zpřístupněny také v tištěné verzi. Výzkumný soubor byl na doporučení ředitelky/le Dětského centra a Dětského domova, kteří mi doporučili adoptivní rodiče a pěstouny, u nichž předpokládali ochotu poskytnout rozhovor. Výzkum k mé bakalářské práci byl také uskutečňován v Dětských centrech a Dětských domovech. Než byl uskutečňován rozhovor v těchto

zařízeních, vypracovala jsem otázky pro ředitele těchto zařízení (Příloha č. 2). Prostřednictvím těchto otázek jsem chtěla být informována o situaci v Dětských domovech a Dětských centrech.

Popis jednotlivých zařízení

Dětské centrum Strančice:

DC Strančice je příspěvková organizace. Zřizovatelem výše zmiňovaného zařízení je Krajský úřad Středočeského kraje. Zařízení dříve sloužilo jako Dětský domov. (42)

Dětské centrum Jihlava:

Zřizovatelem tohoto zařízení je kraj Vysočina. Zařízení pečuje o děti do věku 3 let. Výše zmiňované zařízení poskytuje dětem komplexní péči. (41)

Dětské centrum Jihočeského kraje:

Zařízení se nachází v areálu Nemocnice Strakonice. Toto výše zmiňované zařízení je nestátní zdravotnické zařízení. (40)

Dětské centrum Kolín:

Zřizovatelem tohoto zařízení je Středočeský kraj. Výše zmiňované zařízení je příspěvková organizace (39)

Trojlístek - centrum pro děti a rodinu Kamenice nad Lipou:

Zřizovatelem je kraj Vysočina. Jedná se o příspěvkové zařízení. (43)

Těchto 5 zařízení je v gesci MZ ČR. Následující 3 zase v gesci MŠMT.

Dětský domov Senožaty

V tomto zařízení jsou děti rozdělené do rodinných skupin. Zřizovatelem Dětského domova Senožaty je kraj Vysočina. (38)

DD Humpolec

Je to zařízení rodinného typu. Děti jsou rozděleny v Dětském domově do rodinných skupin. (44)

DD Náměšť nad Oslavou:

Je to nejmenší Dětský domov na našem území. Zřizovatelem je kraj Vysočina. (37)

Rozhovory s pracovníky Dětských center a Dětských domovů

Rozhovor 1

DC Kolín, Tylova 129, Kolín IV, 280 02,

Stimulační fráze:

Dobrý den Vážený/á pane řediteli/paní ředitelko,
jmenuji se Lucie Klímová a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity, studuji obor Rehabilitační a psychosociální péče o postizené děti, dospělé a seniory. Obracím se na Vás s prosbou o pomoc při vypracovávání mé bakalářské práce na téma Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu. S pomocí pana docenta Lubomíra Kukly vedoucího mé práce vypracovávám toto téma. Ve své bakalářské práci bych chtěla uvést některé informace týkající se Vašeho zařízení. Budu ráda, pokud mi budete ochotni odpovědět v rozhovoru na několik otázek a pomoci mi tak ke zpracování tématu. Informace, které mi nyní v rozhovoru k mé bakalářské práci poskytnete, budou určeny pouze pro účely mé bakalářské práce.

Děkuji Vám.

Otázky pro DD, KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„Do NRP umístíme 25-30 dětí ročně“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„Do klasické PP umístíme obvykle 2-3 děti ročně“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

„Do PP na přechodnou dobu jsme z našeho zařízení umístili v loňském roce 1 dítě v loňském roce, většinou do této péče odcházejí děti v novorozeneckém období z

porodnice, v ojedinělých případech by byla tato péče vhodná i pro starší děti, ale o to již pěstouni na přechodnou dobu nemají zájem.“

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„Do osvojení je umístěno z našeho zařízení 20-25 dětí“

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„Do mezinárodní adopce odchází 2-3 děti ročně“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„Asi okolo 60 % dětí propouštím do vlastní biologické rodiny, která si upraví poměry pro přijetí dítěte.“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„Kapacita zařízení je 40 dětí + 3 matky, obloženost je okolo 108-110 % (někdy máme i více dětí)“

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„Běžná věková hranice je od narození do 3 let, děti ZDVOP do 18ti let“

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„Ze zdravotních a sociálně zdravotních důvodů“

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

„Došlo k prodloužení pobytu dětí v ústavním zařízení, často řešíme návštěvami v budoucí náhradní rodině. Rodina však musí tuto situaci řešit bez možnosti jakékoliv finanční výpomoci, neplaceným volnem či výpovědí ze zaměstnání, což si každý nemůže dovolit“

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

„došlo k prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí“

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

„Problémy v zařízení nemáme, mají je náhradní rodiče a děti čekající na osvojení“

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

„Výrazné zhoršení NRP oproti stavu před platností nového občanského zákoníku“

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Toleranci a respektování specifík dětí do NRP, nemít velké očekávání, snahu pomoci dítěti, neřešit svoji potřebu touhy po dítěti, ale schopnost přijmout dítě takové, jaké je.“

15. Jakou roli sehraává ZDVOP v systému péče o děti?

„ ZDVOP při našem zařízení funguje od roku 2006, v posledních 2 letech se vlivem nesmyslných požadavků na jejich fungování význam tohoto zařízení výrazně zmenšuje.“

Rozhovor 2

Dětský domov Humpolec, Libická 928, 396 01 Humpolec

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„V DD pracuji 17 let. Za tuto dobu odešlo z DD celkem 132 dětí. Z toho 10 dětí do pěstounské péče, 2 děti do nezrušitelného osvojení. Do PP podle roků: r.2000-2 děti, r.2002-4 děti+2 adoptce, r.2003-1 dítě, r.2005-1 dítě, r.2007-1 dítě, r.2008-1 dítě.

Na druhou stranu z neúspěšné pěstounské péče k nám přišlo také 10 dětí. Průměr je tedy nulový. “

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„Od roku 2008 jsme neumístili ani jedno dítě. “

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„V roce 2002 byly umístěny 2 děti. “

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„Dosud žádné dítě.“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„Největší počet je propuštění dovršením zletilosti nebo vyučením se. Dalším důvodem je zrušení ústavní výchovy a návrat do původní rodiny. Pouze malé procento je přerazeno do výchovného ústavu nebo předáno do PP. “

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„Kapacita zařízení je 32 dětí, současný stav 28 dětí. “

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„Zařízení je určeno pro děti od 3 let do 26 let. V současné době je nejmladšímu dítěti 8 let a nejstaršímu dítěti 21 let. “

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„Důvodem je závažné zanedbání dítěte vlastními rodiči, ohrožující zdraví a život dítěte, psychické a fyzické týrání a zneužívání /CAN/. “

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

„Všechny naše děti (mimo zletilých) jsou zařazeny jako vhodné pro předání do pěstounské péče. Ale v současné době fungujeme hlavně pro starší děti, které nemají

šanci žít ve vlastní ani náhradní rodině. Nejčastějším důvodem odmítnutí ze strany pěstounů je věk dítěte a jeho handicap (nese si následky předchozí "nepéče" rodičů). “

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?
„Změny nepociťujeme. “

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?
„S novelou občanského zákoníku nemáme problémy. “

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?
„Podle novely k nám jsou děti umísťovány až "na posledním místě", tedy když už není jiné řešení a všechna předchozí opatření selhala. To se projevuje závažnými problémy v chování dětí, které jsme dříve neřešili. Jsou to kombinované výchovné a zdravotní (psychické i fyzické) problémy. “

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?
*„To se asi nedá zevšeobecnit, lidé jsou různí a podle pravidel by měl být hledán rodič pro konkrétní dítě (podle jeho potřeb).
Mohou to být lidé s touhou obětovat svůj život pro druhé (nesmí toho ovšem poté litovat). Ale také lidé, kteří chtějí dokázat druhým, že umí vychovat dítě (také ti bývají často zklamáni, protože nepočítají s vrozenými vlastnostmi a dědičností předchozího výchovného působení).
Měli by být hlavně trpěliví, mít dostatek lásky a času, který mohou dítěti věnovat. A nanejvýš tolerantní. “*

15. Jakou roli sehraává ZDVOP v systému péče o děti?
„Záchytná pracoviště znám ze svého okolí a jen stěží "supluji" předchozí výbornou práci diagnostických ústavů. Potýkají se s řadou problémů, a to především v

diagnostické práci s umístěnými dětmi. Děti jsou stejně v ústavu, jako byly předtím, jen to má jiný název. “

Rozhovor 3

Dětské centrum Strančice

Hrdinů 175, 251 63 Strančice

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„Jsme zdravotnické zařízení a děti, které máme v péči, jsou děti se specifickými potřebami, děti s handicapem. Takže pokud údaje vztáhnou na rok 2014 - do NRP jsme umístili dvě děti.“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče? “

„Za rok 2014 jsme do klasické pěstounské péče jsme umístili jedno 28 měsíční dítě.“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„Za rok 2014 jsme do adopce umístili jedno 11 měsíční dítě.“

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„Do mezinárodní adopce jsme neumístili žádné dítě.“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„Důvody k propuštění dětí: pokud je dítě u nás na dobrovolném pobytu se souhlasem rodičů, propouštíme ho, pokud rodiče dítě chtějí zpět do své péče. Pokud jsou děti umístěné formou předběžného opatření, nebo mají nařízenou ústavní výchovu, o propuštění rozhoduje soud.“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„Momentálně pečujeme o 38 dětí - poskytujeme různé formy pobytů - denní, týdenní, dlouhodobé, odlehčovací..“

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„V péči máme děti ve věku do 6 let. Ovšem pokud není návazné zařízení, nemůžeme dítě jen tak propustit. Máme-li v péči děti starší 6 let, poskytujeme jim sociální službu.“

.

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„Nejčastěji jsou děti přijímány ze zdravotních důvodů, popř. zdravotně-sociálních.“

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

-

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

-

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

-

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

-

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

15. Jakou roli sehrává ZDVOP v systému péče o děti?

Rozhovor 4

**Dětský domov, Náměšť nad Oslavou,
Krátká 284, Náměšť nad Oslavou, 657 71**

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„Za rok neumístíme do náhradní rodinné péče žádné dítě.“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„Za rok neumístíme do klasické pěstounské péče žádné dítě.“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„Z našeho zařízení není umístěno žádné dítě do osvojení.“

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„Do mezinárodní adopce není z našeho zařízení umístěno žádné dítě.“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„Nejčastější důvodem je zletilost a návrat do vlastní rodiny.“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„V Dětském domově máme v současné době 15 dětí.“

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„Nejčastěji jsou děti přijaté do Dětského domova z důvodu nefunkční rodiny.“

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

„Tlaky na Dětský domov jsou veliké. Krajský úřad se snaží, aby v Dětském domově bylo, co nejméně dětí. Dále došlo také k prodloužení pobytu dětí v zařízení.“

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

„Souady jsou zdlouhavé pro umístění dítěte do NRP. Prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí“

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

-

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

„Trápí mě to, že se z pěstounské péče na přechodnou dobu udělal bussiness. Pěstounská péče se nabízí, jako zaměstnání nezaměstnaným. Dále mě trápí to, že pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávají pěstouni jen pro peníze.“

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Podle mého názoru by měl mít klasické vlastnosti jako rodič.“

15. Jakou roli sehrává ZDVOP v systému péče o děti?

Rozhovor 5

Dětský domov Senožaty, Senožaty 19, 394 56 Senožaty

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„Do NRP jsme neumístili žádné dítě.“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„Do klasické pěstounské péče jsme neumístili žádné dítě. Minulý rok jsme umístili 4 děti, jednalo se o sourozeneckou skupinu.“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„Do osvojení jsme neumístily žádné dítě za rok 2014.“

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„Do mezinárodní adopce jsme neumístily žádné dítě.“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„Mezi nejčastější důvody propuštění z našeho zařízení jsou z důvodu zletilosti dítěte nebo ukončení vzdělání.“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„Nyní v zařízení máme 28 dětí.“

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„Děti jsou v zařízení od věku 3 let do 26 let. Nejmladšímu dítěti v zařízení je 6 roků. Nejstaršímu dítěti v zařízení je 23 let.“

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„Děti jsou do našeho zařízení přijaté z různých důvodů. Mezi nejčastější důvody přijetí do našeho zařízení je zanedbání péče..“

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

„Změny se nás nedotkly.“

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

Změny v občanském zákoníku ztížily práci sociálním pracovníkům. Změny nepociťujeme.

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

„Vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku změny nepociťujeme.“

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Stejně vlastnosti by měl mít, jako rodič. Měl by být hlavně tolerantní, mít pochopení. Měli by mít dostatek času, který mohou dítěti věnovat.“

15. Jakou roli sehraává ZDVOP v systému péče o děti?

„Dítě do ZDVOP může je umístěno bez soudní rozhodnut. Pro umístění dítěte do ZDVOP stačí pouze souhlas OSPODU nebo rodičů.“

Rozhovor 6

Trojlístek - centrum pro děti a rodinu Kamenice nad Lipou,p.o,

Vítězslava Nováka 305, 394 70 Kamenice nad Lipou

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„2012 – 10, 2013 – 9, 2014 – 15“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„ 2012 – 7, 2013 – 6, 2014 – 11“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

„žádné“

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„2012 – 3, 2013 – 3, 2014 - 4“

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„žádné“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„ zprostředkování NRP, návrat do vlastní rodiny, nebo přemístění dětí do jiného zařízení“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„ 31.12.2012 – 36, 31.12.2013 - 41, k 31.12.2014 – 41, k 17.7.2015 - 41“

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„K 17.7.2015 od 6 týdnů do 8 let“

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

, Ze zdravotních a sociálních (děti vyžadující speciální zdravotní péči, nevhodné podmínky pro zajištění péče o děti(finanční, bytové, závislosti rodičů na návykových látkách, výkon trestu matky..) “

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

„ Současná situace prodlužuje pobyt dětí v zařízení, neboť dochází k opakované snaze o sanaci biologické rodiny, která však samostatně není schopna dětem zajistit řádnou výchovu a péči, chybí sociální bydlení pro rodiny, není dostatek pěstounů. “

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

„Zařízení má plnou kapacitu, zpomalilo se zprostředkování NRP, prodlužuje se délka pobytu dětí v zařízení .“

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku? *„Prodlužování pobytu dětí v zařízení “*

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

„Výše uvedené “

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„ Trpělivý, důsledný, empatický, schopný akceptovat individualitu a schopnosti každého dítěte“

15. Jakou roli sehraává ZDVOP v systému péče o děti?

„ Umožňuje rychle a krátkodobě řešit nepříznivou životní situaci dítěte. Dává šanci biologické rodině stabilizovat rodinné prostředí a podmínky pro návrat dětí zpět do rodiny(dobrovolné pobyty).

Rozhovor 7

**Dětské centrum Jihlava, Jiráskova 2176/67,
Jihlava 586 04**

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„průměrně 18 až 20 dětí“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„ minimálně 8 dětí“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

„žádné“

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„průměrně ročně 12 dětí“

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„žádné“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„ nejčastěji návrat do vlastní rodiny (75-80 %), dále NRP, předání do jiného zařízení“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„ Celkem 40 dětí.“

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„ Od 0 do 3 roku, výjimečně starší “

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„ *Vloni nejčastěji sociální důvody (např. ztráta bydlení) “*

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku? ,

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

„*Dlouhá doba než soud rozhodne o předadopční péči “*

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„ *laskavý a důsledný “*

15. Jakou roli sehrává ZDVOP v systému péče o děti?

„ *Záchyt dítěte v krizové situaci “*

Rozhovor 8

Dětské centrum Strakonice , Radomyšlská 336, 386 29 Strakonice

Stimulační fráze

Viz rozhovor 1

Otázky pro DD a KÚ a Dětská centra – která jsou nyní již nejvíce:

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

„12 a 15 dětí“

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

„ 11 dětí“

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

- tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

„ 4 děti “

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

„jedno“

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

„ nejčastěji návrat do vlastní rodiny , dále NRP“

7. Kolik dětí máte v zařízení?

„ Celkem 48 dětí. “

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

„ Od 0 do 3 roku “

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

„ nejčastěji zdravotní a sociální důvody“

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

„ nepocítujeme“

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

„ neovlivnily“

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

„Dlouhá doba, než se rozhodne o NRP“

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„ zodpovědný, přistupovat k dítěti s láskou“

15. Jakou roli sehrává ZDVOP v systému péče o děti?

„ Záchyt dítěte v krizové situaci, velký význam tohoto zařízení“

Rozhovory s náhradními rodiči

Otázky použité při rozhovorech s náhradními rodiči - viz příloha

Rozhovory pěstouni : 1

Stimulační fáze:

Dobrý den,

jmenuji s Lucie Klímová a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity. Studuji obor Rehabilitační a psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Nejdříve bych chtěla Vám poděkovat za to, že jste si na mě udělal/a čas. Informace, které mi nyní v rozhovoru k mé práci na téma Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu poskytnete, budou určeny pouze pro účely mé bakalářské práce. Vaše jméno, příjmení a identifikační údaje nebudou nikde zveřejněny. Předtím, než se pustíme do kladení otázek, chtěla bych Vám říci, že pokud nebude chtít na nějaké otázky odpovědět, povězte mi to, prosím. Dále se touto otázkou nebudeme zabývat. Tyto otázky jsou zcela anonymní.

Děkuji Vám

Otázky pro náhradní rodiče (pěstouni, adoptivní rodiče):

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„Důvodem pro přijetí dítěte do NRP byly zdravotní problémy.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Po příchodu dítěte do rodiny byl prvních 14 dní chaos. Následně se vše urovnalo.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Nejvíce jsme se těšili na to, že budeme moci dát dítěti lásku.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„ Standardní postup.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„Než nám bylo dítě svěřeno do péče, čekali jsme jeden rok.“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Ano, mohli jsme si vybrat dítě dle svých požadavků.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Ano, měla jsme možnost se s dítětem seznámit.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„V našem rozhodnutí vzít si dítě do NRP nás podporovala především rodina a příbuzní.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Okolí na naše rozhodnutí reagovalo dobře. Žádné negativní reakce se nevyskytly.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Náhradní rodičovství nám dalo zkušenosti a špatné fungování ve státě.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Náhradní rodičovství nám vzalo soukromí.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Náhradní rodič by měl být trpělivý a empatický.“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit? "

„Zájemci o NRP by se měli připravit na vše.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Ano, splnila se naše očekávání.“

Rozhovory pěstouni - 2

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„Nemohli jsme mít vlastní děti, proto jsme se rozhodli pro NRP.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Příchod dítěte do rodiny jsem zvládali dobře. Akorát nám chyběla informace o režimu dne dítěte.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Nejvíce jsme se těšili na to, že někomu pomůžeme.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„ Absolvovali jsme psychologické testy. Doma nás navštívila sociální pracovnice. Prošli jsme i přípravou. Následovalo seznámení s dítětem“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„ Na dítě jsme čekali 3 roky“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„ Nemohli jsme si vybrat dítě dle svých požadavků.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„ Ano, měli jsme tu možnost.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„V našem rozhodnutí nás podporovali nejbližší rodina, přátelé.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„ Okolí reagovalo pozitivně.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„ Náhradní rodičovství nám dalo zkušenosti.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„ Vzalo nám to čas na naše záliby.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„ Měl by být trpělivý, tolerantní a mít velké srdce.“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„ Na jednání s úřady, na skutečnosti, že dítě nelze přetvářet dle svých představ““

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„ Ano, splnila“

Rozhovory pěstouni - 3

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„ Měli jsme , chuť“ pomoci dítěti, které nemá rodinu.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„ Dobře, chyběly nám informace o režimu dítěte.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„ Nejvíce jsme se těšili na to, že někomu pomůžeme.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„ Absolvovali jsme psychotesty, školení a návštěvy sociální pracovníce.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„ Na dítě jsme čekali 10 měsíců.“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Nemohli jsme si vybrat dítě dle svých požadavků.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Ano měli jsme tu možnost.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„Podporovali nás vlastní děti.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Okolí reagovalo pozitivně.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Dalo nám to rozhled a dobrý pocit.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Vzalo nám to nervy, některé přátele a klid.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Stejně vlastnosti, jako rodič.“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Hlavně na to, že to může být těžké a bude.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Ano, splnila naše očekávání.“

Rozhovory pěstouni - 4

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?
„V manželství jsme nemohli mít vlastní dítě.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?
„Příchod dítěte do rodiny jsem zvládala s nadšením.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?
„Těšili jsme se na to, že budeme mít dítě.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?
„Jednání s úřady, psychotesty, příprava pěstounů.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?
„Na dítě jsme čekali 5 let“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?
„Mohli jsme si vybrat dítě i nemohli.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?
„Ano měla jsem možnost se seznámit s dítětem.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?
„Podporovali nás přátelé, známí a rodina.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?
„Pozitivně reagovalo okolí.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?
„Dobré i špatné zkušenosti, které nelze nikde lehce získat.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Velkou část soukromí, částečné nervy a volný čas.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Náhradní rodič by měl mít velké srdce a svatou trpělivost.“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Na těžký boj - zápas se sebou a s úřady.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Ano a někdy nesplnila naše očekávání.“

Rozhovory pěstouni - 5

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„Zachránit jeho osud, láska blízkého (matky) je jasně nejdůležitější.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„V pohodě, radostně.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Až bude o jednoho sirotečka méně.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„Při prvním setkání se soc. pracovníci v Pacově, když jsme jí oznámili naše rozhodnutí přijmout dítě do rodiny, nás zrazovala, ať si nekomplikujeme život, když už máme dvě vlastní děti.. A že to nemá smysl, že žadatelů je dost.“

Nicméně stáli jsme si na svém, uvažovali jsme o tom již několik let.

Dostali jsme formulář s žádostí a dotazník, který jsme doma vyplnili a odevzdali. Při odevzdávání jsme měli spoustu otázek, jak probíhá proces, než člověk získá dítě do péče. Odpovědí bylo, že budeme absolvovat školení a psycho. vyšetření. O všem nás bude informovat kraj Vysočina, Oni nic bližšího nevědí,, nemají to na starosti.

Zavolala jsem tedy na kraj a během 20 min. hovoru jsem se seznámila s průběhem. Byla jsem nabitá informacemi a zároveň zklamaná, že tento hovor by měla absolvovat spíše místní soc. pracovnice, aby mohla tyto informace předávat žádajícím...

Vzdělávání a psych. vyšetření jsme se zúčastnili zhruba za 4 měsíce. A za 9 měsíců jsme drželi rozhodnutí o tom, že jsme prověřeni a schopni stát se pěstouny. O 4 měsíce později nám nabídli děvčátko a do týdne jsme ho měli doma.

Takže celý proces trval přesně jeden rok, i když jsme si nárokovali a v žádosti uvedli, že chceme holčičku do jednoho roku, zdravou a bez etnika. Žádost jsme podávali koncem roku 2007.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„1 rok, - i když poslední definitivní soud proběhl až za dalších 9 měsíců.“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Ano“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Měla, ale sympatie proběhly z obou stran, tak jsme si druhý den odváželi.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„Známí, mající také děti v NRP“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Hodně kladně, výjimečně i v rodině záporně.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Jsem průbojnější. Naučila jsem se stát za svým.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Trochu nervy.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Rodinný typ, dobrý vztah v manželství“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Na neochotu, nevědomost úředníků, nevěřit výrokům, že něco není možné a nenechat se odradit. Je dobré někoho znát z oblasti NRP, který Vám rád a dobře poradí a pomůže.

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Ano“

Poznámka na závěr: Nelíbí se nám, že nás donutili podepsat dohodu s organizací, která nás kontroluje a vzdělává navíc, než bylo zavedené v době, kdy jsme dítě přijímali. Je to podpásovka!

Manžel by za těchto dnešních podmínek do pěstounské péče nešel.

Dále se mi nelíbí otázky místní soc. pracovnice, kdy se ptá čtyřletého dítěte, zda smí chodit k sestřám do pokoje a na šestileté, zda na ní maminka při psaní domácích úkolů nekřičí, nebo jestli jí nějak jinak netrápím!!!

Podsouvá tím dětem myšlenku, ať si na nás rodiče dají pozor! Mají přece právo na svět, který jim leží u nohou!

Rozhovory pěstouni - 6

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

Otázky:

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„K rozhodnutí vzít si dítě do NRP mě přivedlo to, že jsem byla sama se svým jedním dítětem. Dále pocit, že člověk má na to ještě nejen materiálně zabezpečit dalšího človíčka. Měla jsem chuť pomoci dítěti bez rodičů atd.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Příchod dítěte do náhradní rodiny jsem zvládala na začátku naprosto normálně. Všechno bylo nad očekávání.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Nejvíce sem se těšila právě na to nové (námi „nevyrobené“) dítě.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„Vše probíhalo standardně.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„Na dítě, než nám bylo svěřeno do péče, jsme čekali dva roky“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Nemohli jsme si vybrat dítě dle svých požadavků.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Ano“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„V tomto rozhodnutí nás podporovali přátelé a nejbližší rodina.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Rodina reagovala na toto rozhodnutí pozitivně. S okolím jsme rozhodnutí nekonzultovali.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Náhradní rodičovství nám dalo radosti a starosti. Získali jsme i nové přátele.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Náhradní rodičovství nám vzalo čas, část přátel a nervy.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Náhradní rodič by měl být tolerantní, odolný psychicky, zdatný fyzicky.“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Zájemci o NRP by se měli připravit na nepředstavitelnou náročnost. Dále také na neustálý boj s úřady a okolím.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Naše očekávání se s příchodem dítěte do naší rodiny splnila. Některá očekávání předčila.“

Rozhovor adoptivní rodiče: 1

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„Nemohli jsme mít vlastní děti. Oba jsme s mužem toužili po dítěti, jednoduchá volba, adopce.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Úplně v pohodě, protože jsem se starala o bráchu a chtěla jsem být dětskou sestrou, tak mě vše kolem dětí bavilo.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Těšili jsme se na to, že budeme mít dítě a s tím spojené radosti, že budeme úplná rodina“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„Absolvovali jsme psychotesty, školení a návštěvy sociální pracovníce.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„Čekali jsme rok“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Nemohli“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Měli jsme možnost.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„V našem rozhodnutí nás podporovali přátelé.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Kladně“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Pestrý život, chvíli nahoře a pak tvrdé pády, s dcerou to není a nebude jednoduchý.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Náhradní rodičovství mě vzalo soukromí“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Měl by mít stejné vlastnosti, jako vlastní rodič“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Na to, že děti, které jdou do adopce, už mají něco za sebou. Tyto děti potřebují více péče a pozornosti.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Ano, splnila se naše očekávání.“

Rozhovor s adoptivními rodiči: 2

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„Chtěli jsme mít dítě vlastní, ale to se nám nedařilo. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli pro adopci.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Příchod dítěte do rodiny jsme zvládali s nadšením. Příchod dítěte do rodiny nás nabil netušenou silou. Byli jsme šťastní, když dítě přišlo do naší rodiny.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Na to, že budeme mít dítě a společně strávené chvíle.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„Podle úředních předpisů, testy a potom náhoda, kdy jsem si 14 denní Lucii přivezla domů z porodnice, po roce byla naše vlastní.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„14 denní Lucii jsem si přivezla z porodnice, po roce proběhlo nezrušitelné osvojení.“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Byla to souhra okolností, dítě na cestě, ale matka věděla předem, že dítě bude dávat k adopci, my jsme byli již „prověřeni“ čekatelé.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Ne“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„Manžel, rodina“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Pozitivně“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Pestrý život, chvíli nahoře a pak tvrdé pády, s dcerou to není a nebude jednoduchý.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Zdraví“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Měl by mít stejné vlastnosti jako vlastní rodič. Umět dát lásku dítěti, naslouchat a být důsledný.“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Na všechno, nevíte co vám budoucnost nadělí, umět se vším poprat a řešit problémy ,aby zase nastal čas úsměvů.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Očekávání jsem neměla. Dnes nevím, zda bych si adoptovala dítě. Výchovou jsem nic neovlivnila, charakterové vlastnosti jsou dané geneticky. Dítěti jsem se maximálně věnovala, dělala jsem ji domácí učitelku, pomáhala ve všech směrech, což dělám dodnes. Řídit dospělého člověka je vyčerpávající a náročné. Hlavně beznaděj je ubíjející.“

Rozhovor s adoptivními rodiči: 3

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„To, že jsem nemohla mít vlastní dítě. Nepodstupovala jsem umělé oplození, ale rovnou se rozhodli pro adopci.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Příchod dítěte do rodiny byla změna, všichni jsme se moc těšili. Myslím, že jsme to zvládali dobře.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„Na společně strávené zážitky a chvíle s adoptovaným dítětem.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„Vše probíhalo dle řádného postupu. Museli jsme projít psychotesty, přípravou a jednání s úřady.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„Na dítě jsme čekali 3 roky.“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Ne, nemohli“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Ano, měli jsme možnost se seznámit s dítětem.“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„Rodina, kamarádi“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Okolí reagovalo dobře.“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Radost a štěstí. Splnil se nám sen, mít dítě“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Museli jsme se trochu uskromnit, když už je o jednoho člena v rodině více.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Měl by být zodpovědný, trpělivý, starostlivý a tolerantní“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Měli by počítat s tím, že tyto děti si nesou něco s sebou. Může to být např. nějaké trauma, takže to je trochu jiné než, u vlastního dítěte.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Očekávání jsem neměla, brala jsem si dítě a co mi osud nadělí, jsem netušila.“

Rozhovor s adoptivními rodiči: 4

Stimulační fáze:

Viz rozhovor 1

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

„Zdravotní důvody nás přivedly k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP.“

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

„Příchod dítěte do rodiny jsme zvládali s nadšením. Příchod dítěte do rodiny nás nabil netušenou silou. Byli jsme šťastní, když dítě přišlo do naší rodiny.“

3. Na co jste se nejvíce těšili?

„ Těšili jsme se na všechno. Na to, že v rodině už bude o jednoho člena více. Na všechny společně strávené chvíle.“

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

„Navštívila nás doma sociální pracovnice. Poté jsme absolvovali psychologické testy. Pak jsme ještě absolvovali přípravu k přijetí dítěte do rodiny.“

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

„Na dítě jsme čekali 5 let.“

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

„Nemohli jsme si vybrat dítě dle svých požadavků.“

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

„Ano“

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?

„Podporovali nás nejbližší rodina.“

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

„Naše okolí reagovalo kladně na naše rozhodnutí. Negativní reakce se neobjevily“

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

„Pestrý a smysluplný život. Dále nám to dalo zkušenosti.“

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

„Své přátele už tak často nevidáme, jako předtím. Už nemáme mnoho volného času.“

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

„Umět dávat lásku dítěti, naslouchat a být důsledný“

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

„Na jednání s úřady.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

„Ano, splnila se očekávání.“

VYHODNOCENÍ ROZHovorŮ

Vyhodnocení rozhovorů s náhradními rodiči

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?

Dle náhradních rodičů jsou nejčastějším důvodem pro přijetí dítěte do NRP zdravotní problémy. Nemohou mít vlastní děti, proto se rozhodnou pro náhradní rodinnou péči. Dále to, že neměli žádné sourozence a touha pomoci dítěti v ústavním zařízení.

2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?

Pěstouni i adoptivní rodiče zvládali příchod dítěte do rodiny většinou dobře a někteří i s nadšením. Jedni pěstouni odpověděli, že po příchodu dítěte do rodiny byl prvních 14 dní chaos. Následně se vše urovnalo. Jedni adoptivní rodiče mi v rozhovoru sdělili, že pro ně byl příchod dítěte do rodiny změna. Jiní adoptivní rodiče v rozhovoru uvedli, že je příchod dítěte do rodiny nás nabil netušenou silou. Byli jsme šťastní, když dítě přišlo do naší rodiny.

3. Na co jste se nejvíce těšili?

Nejvíce se adoptivní rodiče a pěstouni těší na to, že budou moc dát dítěti lásku. Dále se těší na společně strávené zážitky a chvíle a na to, že budou úplná rodina. Jedni adoptivní rodiče uvedli, že se těší na všechno.

4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?

Dle adoptivních rodičů a pěstounů vše probíhalo dle řádného postupu. Navštívila je doma sociální pracovnice. Dále absolvovali pohovory. Poté absolvovali psychologické testy. Pak jsme ještě absolvovali přípravu k přijetí dítěte do rodiny. Následně proběhlo seznámení s dítětem.

5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?

Čekací doba u adoptivních rodičů i pěstounů je různá - od desíti měsíců do 5let .

6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?

Pěstouni i adoptivní rodiče si většinou nemohli vybrat dítě dle svých požadavků.

7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?

Většinou se pěstouni i adoptivní rodiče měli možnost seznámit s dítětem před tím, než jim bylo předáno do péče.

8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP

Pěstouni i adoptivní rodiče podporují především přátelé, rodina, manžel. Jedni náhradní rodiče v rozhovoru uvedli, že je podporovali i vlastní děti.

9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?

Okolí reaguje na přijetí dítěte do NRP většinou pozitivně. Negativní reakce se nevyskytly ani jednou.

10. Co vám náhradní rodičovství dalo?

Pěstounům náhradní rodičovství dalo zkušenosti, rozhled, dobrý pocit. Dále špatné fungování ve státě. Jedni pěstouni v rozhovoru uvedli, že okolí reagovalo na ně s obdivem. Adoptivní rodiče uvedli v rozhovorech, že jim náhradní rodičovství dalo pestrý život, smysluplný, radost a štěstí. Jedni adoptivní rodiče uvedli, že se jim splnil sen mít vlastní dítě.

11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?

Náhradní rodičovství pěstounům vzalo soukromí, přátele. Jedni pěstouni uvedli, že jim náhradní rodičovství vzalo klid ve stáří, čas na své koníčky. Druzí adoptivní rodiče uvedli, že se museli trochu uskromnit, když už je o jednoho člena v rodině více. Další adoptivní rodiče a pěstouni sdělili, že jim náhradní rodičovství vzalo zdraví. Některým náhradním rodičům to vzalo nervy.

12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

Náhradní rodič by měl mít stejné vlastnosti jako biologický rodič. Jednak být trpělivý, starostlivý, tolerantní, zodpovědný, být hodný. Dále by měl být náhradní rodič důsledný, měl by umět dát lásku dítěti a mít velké srdce.

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

Zájemci o NRP by se dle pěstounů a adoptivních rodičů měli připravit na vše. Měli by se připravit na jednání s úřady. Dále na to, že dítě nelze přetvářet podle svých vlastních představ. Měli by se připravit i na to, že tyto děti si nesou něco s sebou. Může to být např. nějaké trauma, takže to je trochu jiné, než u biologického dítěte.“

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

Většinou se u adoptivních rodičů i pěstounů očekávání splnila. Jeden pěstoun mi odpověděl, že někdy se splnila a někdy ne. Jeden adoptivní rodič odpověděl, že neví, jestli by dnes adoptoval dítě. Výchovou jsem nic neovlivnil, charakterové vlastnosti jsou dané geneticky. Někteří adoptivní rodiče i pěstouni neměli žádné očekávání s příchodem dítěte do rodiny.

VYHODNOCENÍ ROZHovorŮ

Vyhodnocení rozhovorů s náhradními rodiči

1. Kolik dětí umístíte celkem za rok do NRP?

V DC umístí do náhradní rodinné péče různý počet dětí. V některých DC se podaří umístit do NRP až 30 dětí. Většinou v DD neumístíme do náhradní rodinné péče žádné dítě.

2. Kolik dětí umístíte do klasické pěstounské péče?

Ve dvou DD neumístili do klasické pěstounské péče žádné dítě, v jednom DD se podařilo umístit do klasické pěstounské péče rodinnou skupinku 4 dětí. V DC se podařilo umístit do klasické pěstounské péče až 11 dětí. V rozhovorech jsem se nesečkala s odpovědí, že by v DC neumístili žádné dítě do klasické pěstounské péče.

3. Kolik dětí umístíte do pěstounské péče na přechodnou dobu?

tyto děti jdou mimo naše zařízení, o jejich umístění rozhoduje soud.

4. Kolik dětí je umístěno z Vašeho zařízení do osvojení?

Počet dětí, které jsou umístěny do osvojení z DC, se pohybuje od 2 do 12 dětí. V rozhovorech jsem se nesečkala s odpovědí, že by v DC neumístili žádné dítě do osvojení. U DD jsem se s takovou odpovědí sečkala. V některých DD se nepodařilo umístit do osvojení žádné dítě. V jednom DD se podařilo umístit do osvojení 2 děti.

5. Kolik dětí je umístěno ze zařízení do mezinárodní adopce?

Dle jedné pracovnice DC odchází do mezinárodní adopce 2-3 děti ročně. Do mezinárodní adopce se nepodařilo umístit žádné dítě z DD.

6. Jaké jsou důvody propuštění dětí ze zařízení?

Nejčastější důvodem ukončení pobytu v DC je návrat do vlastní rodiny. Dále pak umístění do NRP nebo předání do jiného zařízení. Nejčastější důvodem k ukončení pobytu v DD je zletilost nebo ukončení vzdělávání. Dále pak návrat do vlastní rodiny.

7. Kolik dětí máte v zařízení?

Dle pracovníků DC pečují v současné době až o 48 dětí. V DD pečují v současné době až o 28 dětí. Počet dětí v DD a DC je různý. Dle rozhovoru je zřejmé, že DD pečují o menší počet dětí než DC.

8. V jakém věku jsou děti v zařízení?

Běžná věková hranice umístění dítěte v DC je od narození do 3 let. V DC mají výjimečně starší děti. Jedna pracovníce DC mi v rozhovoru sdělila, že v péči máme děti ve věku do 6 let. Ovšem pokud není návazné zařízení, nemůžou dítě jen tak propustit. Má-li DC v péči děti starší 6 let, poskytujeme jim i sociální službu. Dětské domovy jsou zařízení určená pro děti od 3 let do 26 let. Jedna pracovníce DD mi uvedla v rozhovoru, že v současné době je nejstaršímu dítěti 21 let. Další pracovníce DD mi uvedla v rozhovoru, že v současné době je nejstaršímu dítěti 23 let.

9. Z jakých důvodů jsou děti nejčastěji přijaté do Vašeho zařízení?

Do Dětských center jsou děti nejčastěji přijaté ze zdravotních a sociálně zdravotních důvodů. U Dětských domovů je nejčastějším důvodem k přijetí závažné zanedbání dítěte vlastními rodiči, ohrožující zdraví a život dítěte, psychické a fyzické týrání a zneužívání (CAN). Dále jsou děti nejčastěji přijaté do Dětského domova z důvodu nefunkční rodiny.

10. Jak vidíte současnou situaci ve Vašem zařízení vzhledem ke změnám v NRP?

První pracovníce z DC mi v rozhovoru uvedla, že došlo k prodloužení pobytu dětí v ústavním zařízení, často se to řeší návštěvami v budoucí náhradní rodině. Rodina však

musí tuto situaci řešit bez možnosti jakékoliv finanční výpomoci, neplaceným volnem či výpovědí ze zaměstnání, což si každý nemůže dovolit. Jedna pracovnice DD mi v rozhovoru sdělila, že všechny jejich děti (mimo zletilých) jsou zařazeny jako vhodné pro předání do pěstounské péče. Ale v současné době fungují hlavně pro starší děti, které nemají šanci žít ve vlastní ani náhradní rodině. Nejčastějším důvodem odmítnutí ze strany pěstounů je věk dítěte a jeho handicap (nese si následky předchozí "nepéče" rodičů). Někteří pracovníci z DD a DC mi v rozhovoru sdělili, že změny nepocit'ují. Pracovníci DD a DC se shodují na tom, že došlo k prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí. Dvě pracovnice mi na otázku neodpověděly, jedna z DC a druhá z DD.

11. Jak ovlivnily chod zařízení (KÚ, DD a DC) změny v novém občanském zákoníku?

První pracovnice mi v rozhovoru uvedla, že zařízení má plnou kapacitu, zpomalilo se zprostředkování NRP, prodlužuje se délka pobytu dětí v zařízení. Jedna pracovnice DD v rozhovoru uvedla, že změny v občanském zákoníku ztížily práci sociálním pracovníkům. Poslední pracovnice v DD v rozhovoru uvedla, že soudy jsou zdoluhavé pro umístění dítěte do NRP. Došlo k prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí. Někteří pracovníci DD a DC mi v rozhovoru uvedli, že změny nepocit'ují. Pracovníci DD a DC se shodují na tom, že došlo k prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí.

12. Jaké máte problémy v zařízení vzhledem ke změnám v novém občanském zákoníku?

Dle pracovníků mají DC problémy s tím, že dochází k prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí. První pracovnice mi v rozhovoru uvedla, problémy v zařízení nemáme, mají je náhradní rodiče a děti čekající na osvojení. První pracovnice z DD mi v rozhovoru uvedla, že změny nepocit'ují a nemají žádné problémy vzhledem ke změnám v NRP. Někteří pracovníci DD a DC mi na danou otázku neodpověděli.

13. Je něco, co trápí Vaše zařízení v současnosti vzhledem ke změnám v NRP?

Pracovníky DC trápí to, že došlo k prodloužení pobytu dětí v DC před náhradní rodinnou péčí. Jedna pracovnice DD mi danou otázku odpověděla, že jí trápí to, že se z pěstounské péče na přechodnou dobu udělal „obchod“. Pěstounská péče (na přechodnou dobu) se nabízí jako zaměstnání nezaměstnaným. Dále jí trápí to, že pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávají pěstouni jen pro peníze. Další pracovnice mi na otázku odpověděla, že jí v zařízení trápí to, že podle novely jsou k nim děti umísťovány až "na posledním místě", tedy když už není jiné řešení a všechna předchozí opatření selhala. To se projevuje závažnými problémy v chování dětí, které jsme dříve neřešili. Jsou to kombinované výchovné a zdravotní (psychické i fyzické) problémy. Jedna pracovnice z DD a DC mi na danou otázku neodpověděly.

14. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

Dle pracovníků DD a DC by měl mít náhradní rodič klasické vlastnosti jako rodič. Podle pracovnice z DC by měl být trpělivý, důsledný, empatický, schopný akceptovat individualitu a schopnosti každého dítěte. Druhá pracovnice mi na danou otázku odpověděla, že by měl být zodpovědný, přistupovat k dítěti s láskou. První pracovnice DD mi odpověděla, že by měl by být hlavně tolerantní, mít pochopení. Měli by mít dostatek času, který mohou dítěti věnovat. Jedna pracovnice DC mi na otázku neodpověděla.

15. Jakou roli sehrává ZDVOP v systému péče o děti?

Dle pracovnice DC umožňuje ZDVOP rychle a krátkodobě řešit nepříznivou životní situaci dítěte. Dává šanci biologické rodině stabilizovat rodinné prostředí a podmínky pro návrat dětí zpět do rodiny (dobrovolné pobyty). Slouží, jako záchyt dítěte v krizové situaci. Podle další pracovnice DC je dítě do ZDVOP umístěno bez soudního rozhodnutí. Pro umístění dítěte do ZDVOP stačí pouze souhlas OSPODU nebo rodičů. Jedna pracovnice DC mi odpověděla na danou otázku, že to jsou záchytná pracoviště, která jen stěží "suplují" předchozí výbornou práci diagnostických ústavů. Potýkají se s

řadou problémů, a to především v diagnostické práci s umístěnými dětmi. Děti jsou stejně v ústavu, jako byly předtím, jen to má jiný název. Jedna pracovnice z DD a jedna z DC mi na danou otázku neodpověděly.

Závěr výzkumného šetření

V první kapitole bakalářské práce jsem se věnovala rodině – definici, funkci, dítěti mimo vlastní rodinu, umístění dítěte mimo vlastní rodinu a sanaci rodiny. Druhá kapitola byla zaměřena na náhradní výchovu. Třetí kapitola byla věnována ústavní péči. Uvedla jsem zde definici ústavní péče, zabývala jsem se jednotlivými druhy zařízení ústavní péče – Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, Dětské centrum, Dětský domov pro děti do tří let věku – to jsou zařízení v gesci MZ, Dětský domov, Dětský domov se školou, Výchovný ústav, Diagnostický ústav jsou zařízení v gesci MŠMT a Domovy pro osoby se zdravotním postižením v gesci MPSV. Ve výše zmiňované kapitole jsme se dozvěděli bližší informace týkající se výše zmiňovaných zařízení. Další kapitola byla věnována náhradní rodinné péči. Věnovala jsem se zde formám náhradní rodinné péče – svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby, osvojení, mezinárodní adopci, pěstounská péči na přechodnou dobu, pěstounské péči klasické, hostitelské péči, poručenství, opatrovnictví. V dalších kapitolách jsme se seznámili s tím, co si dítě přináší do nové rodiny a s adaptací dítěte. Následující kapitola se zabývala procesem zprostředkování náhradní rodinné péče. Devátá kapitola se zabývala podporou NRP, včetně příspěvků v rámci pěstounské péče. Desátá kapitola teoretické části byla zaměřena na děti jiného etnika v náhradní rodinné péči. Předposlední kapitola byla zaměřena na tajení osvojení.

Prostřednictvím práce jsem získala mnoho nových informací z oblasti náhradní rodinné péče a ústavní péče. Měla jsem možnost se seznámit s pracovníky DC a DD a náhradními rodiči (pěstouny, adoptivními rodiči). Náhradní rodiče a pracovníci v zařízení pro výkon ústavní výchovy mi poskytli v rozhovoru informace, které mi posloužily jako podklad pro praktickou část méj bakalářské práce. Získané informace mi daly mnoho. Měla jsem možnost poznat náhradní rodiče (adoptivní rodiče a pěstouni) a pracovníky DD a DC. Zjistila jsem v rozhovorech, kolik se dětí umísťuje do NRP, mezinárodní adopce, osvojení, pěstounské péče a pěstounské péče na přechodnou dobu. Dále co zařízení trápí a jaké mají problémy v současné době vzhledem ke změnám v NRP. Jaké jsou počty dětí v DD a DC. Jaké jsou představy náhradních

rodičů. Jaké by měl mít náhradní rodič vlastnosti podle náhradních rodičů a pracovníků DD. Jak reaguje okolí náhradních rodičů na to, že chtějí si vzít dítě do NRP.

Okolí náhradních rodičů reaguje na rozhodnutí přijetí dítěte do NRP pozitivně. Na co se musí zájemci o NRP připravit. Jak dlouho čekali náhradní rodiče než jim dítě bylo svěřeno do NRP. Co náhradní rodičům dává a bere náhradní rodičovství.

V DC se někdy podaří umístit dítě do mezinárodní adopce. V DD se to nedaří. Dále to, že nejvíce v DD a DC v současné době trápí to, že došlo k prodloužení pobytu dětí před ústavní výchovou. V Dětských domovech se nepodaří umístit dítě do NRP. V Dětských centrech se to daří. V DC podaří dítě umístit do osvojení. V DD se to moc nedaří. Počet dětí umístěných v DD nižší než v DC. Dle rozhovoru je zřejmé, že DD pečují o menší počet dětí než DC. Náhradní rodiče i pracovníci DC a DD mají stejnou představu o vlastnostech náhradních rodičů. Dle pracovníků zařízení pro výkon ústavní výchovy mají zařízení velký význam. Okolí u náhradních rodičů reaguje na rozhodnutí přijetí dítěte do NRP pozitivně. Očekávání náhradních rodičů jsou splněna. Zájemci o NRP by se dle pěstounů a adoptivních rodičů měli připravit na vše. Náhradní rodičovství vezme a dá náhradním rodičům něco jiného. Náhradní rodič většinou má možnost seznámit s dítětem před tím, než jim bylo předáno do péče. Čekací doba na náhradní rodičovství je poměrně dlouhá. Měla by se tedy zkrátit čekací doba než je dítě umístěno do NRP. Dále by bylo vhodné zkrátit čekací dobu pěstounům a adoptivním rodičům na umístění dítěte do jejich péče. Adoptivní rodiče i náhradní rodiče projdou postupem po podání žádosti o NRP. Na otázku, jakou roli sehrává ZDVOP v systému péče o děti je zřejmé, že ZDVOP sehrává velkou roli. Náhradní rodiče zvládají příchod dítěte do rodiny většinou dobře. Nejčastějším důvodem pro přijetí dítěte do NRP zdravotní problémy. Nemohou mít vlastní děti, proto se rozhodnou pro náhradní rodinnou péči.

Čekací doba na náhradní rodičovství je poměrně dlouhá. Měla by se tedy zkrátit čekací doba než je dítě umístěno do NRP. doba než je dítě umístěno do NRP. U dětí umístěných v zařízení pro výkon ústavní výchovy se tyto změny v řadě zákonných norem podle mého názoru odrážejí hodně. Pobyt dětí v ústavním zařízení je delší. Některé děti by už mohly být umístěné v NRP. Ale v důsledku změn v novém

občanském zákoníku nemohou. Umístění dítěte do NRP je pro dítě lepší než pobyt v ústavním zařízení. Děti potřebují rodiče. I když se jedná o náhradní rodiče. Náhradní rodiče mohou dítěti poskytnout stejnou lásku a péči jako biologičtí rodiče a mnohdy lepší. Moje práce formou kvalitativního výzkumu poukazuje na řadu problémů, které by bylo jistě dobré posílit kvantitativním výzkumem v této oblasti.

Seznam literatury

- (1) GROHOVÁ, Jana. Dítě v náhradní rodině potřebuje i vaši pomoc!: informace a pracovní listy pro pedagogy. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011, 42 s. ISBN 978-80-87455-06-7. (501)
- (2) BUBLEOVÁ, Věduna, Alena VÁVROVÁ, Lucie VRÁNOVÁ a Jana FRANTÍKOVÁ. Základní informace o náhradní rodinné péči. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-87455-01-2.
- (3) ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012., občanský zákoník. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012
- (4) MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. Vyd. 2. přeprac. a rozš. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 159 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-76-1
- (5) BECHYŇOVÁ, Věra. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Vyd. 1. Praha: IREAS, 2007, 229 s. ISBN 978-80-86684-47-5.
- (6) ZEZULOVÁ, Dagmar, David R CROSS a Wendy Lyons SUNSHINE. Pěstounská péče a adopce. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 197 s. ISBN 978-802-6200-659.
- (7) VELEMÍNSKÝ, Miloš. *Vybrané kapitoly z pediatrie*. 6. vyd. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2009, 176 s. ISBN 978-80-7394-182-6.
- (8) GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 144 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3.

- (9) 1. PURVIS, Karyn B, David R CROSS a Wendy Lyons SUNSHINE. *Dítě v nové rodině*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 252 s. ISBN 978-80-247-4535-0
- (10) ČESKO. Zákon č. 401/2012 Sb. ze dne 5. září 2012., o sociálně právní ochraně dětí
- (11) VYSKOČIL, Filip. *Právní úprava náhradní rodinné péče v České republice*. 2015 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z:
http://www.nahradnirodina.cz/publikace_a_texty_strediska_nrp
- (12) BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o osvojení (adopci)*. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014, 57 s. ISBN 978-80-87455-18-0.
- (13) LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. *Psychická deprivace v dětství*. Vyd. 4., dopl., V nakl. Karolinum 1. Praha: Karolinum, 2011, 399 s. ISBN 978-80-246-1983-
- (14).DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999, 279 s. Psyché (Grada). ISBN 80-7169-254-9.
- (15) KUKLA, Lubomír. *Úvod do sociální pediatrie*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2007, 44 s. ISBN 978-80-7040-990-9.
- (16) Čekáme dítě. www.amalthea.pardubice.cz [online].2013 [cit. 2014-4-15]. Dostupné z: http://www.amalthea.pardubice.cz/publikace/2014/cekame-dite_web.pdf
- (17) KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 212 s. ISBN 978-80-247-3676-1.
- (18) DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivanka KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 200 s. ISBN 978-80-247-3880-2.

- (19) KONEČNÁ, Hana. *O negenetickém rodičovství trochu jinak: informace pro zdravotníky*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-87455-11-1.
- (20) BUBLEOVÁ, Věduna. *Výzkum praxe náhradní rodinné péče v České republice a zkušenosti aktérů s touto praxí*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-87455-25-8.
- (21) *Zvykáme si jeden na druhého, aneb, Nová náhradní rodina v procesu adaptace*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, 37 s. ISBN 978-80-87455-12-8.
- (22) BLAHUTOVÁ, Michaela a Dagmar ZEZULOVÁ. *Hostitelská péče a příprava k ní*. Vyd. 1. Tigris, 2011, 107 s. ISBN 978-80-86062-4.
- (23) BOŤOVÁ, Antonie. *Náhradní rodinná péče a transformace systému péče o ohrožené děti v České republice*. Brno: Triada - poradenské centrum, 2008, 68 s. ISBN 978-80-254-3353-9.
- (24) *Náhradní rodinná péče a transformace systému péče o ohrožené děti v České republice*. Brno: Triada - poradenské centrum, 2008. 68 s. ISBN 978-80-254-3353-9.
- (25) *Aktuální otázky péče o děti separované od rodičů - Sborník z XII. celostátního semináře. Ochrana práv dítěte ...* Vydavatel, TRIADA – *Poradenské centrum*, o. s.. Rok vydání, 2012. Místo vydání, Brno. Počet stran, 72. ISBN, 978-80-260-3578-7 .
- (26) HOFROVÁ Antonie, Eva ROTREKLOVA. *Odborná příprava budoucích pěstounů a osvojitelů*. Brno: Triada - poradenské centrum, 2009, 68 s. ISBN 978-80-254-4588-4.
- (27) NOVINKY. Jak a kdy říct dítěti, že je adoptované. www.novinky.cz [online].2013 [cit. 2014-4-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/deti/290321-jak-a-kdy-ricit-diteti-ze-je-adoptovane.html>

- (28) NERADOVA, Lada. *Profesionální pěstounská péče v systému náhradní rodinné péče*. Plzeň, 2012. bakalářská práce (Bc.). Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická
- (29) POKORNÁ, Pavla. *Metodika podpůrných aktivit pro náhradní rodinnou péči: podpora pěstounských a osvojitelských rodin s romskými dětmi, arteterapie, Klub náhradních rodin, videotrénink interakcí*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, 113 s. ISBN 978-80-87455-22-7.
- (30) KONEČNÁ, Hana a Lucie KOUBOVÁ. *Monitoring příprav na náhradní rodinnou péči v České republice: (popis současného stavu)*. V Praze: Středisko náhradní rodinné péče, 2010, 115 s. ISBN 978-80-87455-00-5.
- (31) Odbor 21. [online] Praha: MPSV – Proces zprostředkování, 2013 [cit. 2014-04-02] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14502>
- (32) Adopce.com: průvodce náhradní rodinnou péčí: projekt náhradní rodinné péče. www.adopce.com/ [online].[2002] [cit.2014-04-20]. Dostupný z: <http://www.adopce.com/app/templates/adopce/brozura.pdf>
- (33) ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb. ze dne 11. listopadu 2011., zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>
- (34) Fond ohrožených dětí FOD. NÁHRADNÍ VÝCHOVA. www.fod.cz [online].[cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/nase-cinnost/nahradni-vychova>
- (35) AMALTHEA CENTRUM NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE. Informace pro zájemce o náhradní rodinnou www.amalthea.cz [online].[cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://www.amalthea.cz/cnrp_pro_zajemce.htm

- (36) NOVINKY. V Dětském centru pečují o opuštěné děti skutečně s láskou. www.novinky.cz [online]. 2010 [cit. 2015-4-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/deti/201090-v-detskem-centru-pecuji-o-opustene-deti-skutecne-s-laskou.html>
- (37) DD Náměšť nad Oslavou. O nás. www.ddsenozaty.cz/ [online]. [cit. 2015-06-2]. Dostupné z: <http://www.ddno.cz/onas.html>
- (38) DD Senožaty. Dětský domov Senožaty. www.ddsenozaty.cz/ [online]. [cit. 2014-06-2]. Dostupné z: <http://www.ddsenozaty.cz/>
- (39) DC Kolín. Dětské centrum Kolín, příspěvková organizace. www.dckolin.webnode.cz/ [online]. [cit. 2015-06-2]. Dostupné z: <http://dckolin.webnode.cz/>
- (40) DC Jihočeského kraje. Dětské centrum Jihočeského kraje, příspěvková organizace. [www.dcyj.cz /](http://www.dcyj.cz/) [online]. [cit. 2015-06-2]. Dostupné z: <http://www.dcyj.cz/>
- (41) DC Jihlava. Dětské centrum Jihlava, příspěvková organizace. [www.detske-centrum-ji.cz /](http://www.detske-centrum-ji.cz/) [online]. [cit. 2015-06-2]. Dostupné z: http://www.detske-centrum-ji.cz/pages/act_info.aspx
- (42) DC Strančice. Dětské centrum Strančice, příspěvková organizace. www.ddstrancice.cz/ [online]. [cit. 2015-06-2]. Dostupné z: <http://www.ddstrancice.cz/detsky-domov-strancice/annonce-zarizeni/>
- (43) DD Kamenice nad Lipou. Trojlístek - centrum pro děti a rodinu Kamenice nad Lipou. www.ddkamenicenl.cz [online]. [cit. 2015-06-2]. Dostupné z: <http://www.ddkamenicenl.cz/>

(44) Klikni. cz. Dětské domy. <http://klikni.idnes.cz/> [online]. [cit. 2015-06-2].
Dostupné z: <http://klikni.idnes.cz/Instituce-a-organizace/Detske-domovy/index2.htm>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Otázky pro náhradní rodiče

Příloha č. 2 Otázky pro pracovníky DD a DC

Příloha č. 2 Seznam použitých zkratek

Příloha č. 1 – Otázky k rozhovoru pro náhradní rodiče:

Stimulační fáze:

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Klímová a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity. Studuji obor Rehabilitační a psychosociální péče o postizené děti, dospělé a seniory. Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat za to, že jste si na mě udělal/a čas. Informace, které mi nyní v rozhovoru k mé práci na téma Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu poskytnete, budou určeny pouze pro účely mé bakalářské práce. Vaše jméno, příjmení a identifikační údaje nebudou nikde zveřejněny. Předtím, než se pustíme do kladení otázek, chtěla bych Vám nejdříve říci., že pokud nebude chtít na nějaké otázky odpovědět, povězte mi to, prosím. Dále se touto otázkou nebudeme zabývat. Tyto otázky jsou zcela anonymní.

Děkuji Vám

Otázky:

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí vzít si dítě do NRP?
2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?
3. Na co jste se nejvíce těšili?
4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?
5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?
6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?
7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?
8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?
9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?
10. Co vám náhradní rodičovství dalo?
11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?
12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?

Příloha č. 2 – Otázky pro pracovníky DC a DD

Stimulační fáze:

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Klímová a jsem studentkou 3. ročníku Jihočeské univerzity. Studuji obor Rehabilitační a psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Nejdříve bych Vám chtěla poděkovat za to, že jste si na mě udělal/a čas. Informace, které mi nyní v rozhovoru k mé práci na téma Optimalizace péče o dítě mimo vlastní rodinu poskytnete, budou určeny pouze pro účely mé bakalářské práce. Vaše jméno, příjmení a identifikační údaje nebudou nikde zveřejněny. Předtím, než se pustíme do kladení otázek, chtěla bych Vám nejdříve říct., že pokud nebude chtít na nějaké otázky odpovědět, povězte mi to, prosím. Dále se touto otázkou nebudeme zabývat. Tyto otázky jsou zcela anonymní.

Děkuji Vám

Otázky:

1. Co Vás přivedlo k rozhodnutí, vzít si dítě do NRP?
2. Jak jste zvládala příchod dítěte do rodiny na začátku?
3. Na co jste se nejvíce těšili?
4. Jak to probíhalo dále po podání žádosti o NRP, než Vám bylo dítě svěřeno do péče?
5. Jak dlouho jste čekali, než Vám dítě bylo svěřeno do péče?
6. Mohli jste si vybrat dítě dle svých požadavků?
7. Měla jste možnost se seznámit s dítětem ještě dříve, než Vám bylo svěřeno do péče?
8. Kdo vás podporoval ve Vašem rozhodnutí o NRP?
9. Jak reagovalo okolí na Vaše rozhodnutí vzít si dítě do NRP?
10. Co vám náhradní rodičovství dalo?
11. Co vám náhradní rodičovství vzalo?
12. Jaké by měl podle Vás mít náhradní rodič vlastnosti?

13. Na co by se měli podle Vás zájemci o NRP připravit?

14. Splnila se Vaše očekávání s příchodem dítěte do rodiny?